

Sprawozdanie z realizacji w 2017 roku
**„Kujawsko-Pomorskiego Programu
na Rzecz Ekonomii Społecznej
do roku 2020”**

*Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Toruniu*

Toruń, czerwiec 2018 r.

Spis treści

Wprowadzenie	4
Ekonomia społeczna w województwie kujawsko-pomorskim (<i>stan na dzień 31.12.2017 r.</i>)	5
Spółdzielnie socjalne	5
Centra i kluby integracji społecznej.....	7
Zakłady aktywności zawodowej	9
Warsztaty terapii zajęciowej	10
Organizacje pozarządowe	11
Priorytet 1 Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób defaworyzowanych na rynku pracy, z uwzględnieniem instrumentów ekonomii społecznej.....	13
Priorytet 2 Wsparcie sektora ekonomii społecznej poprzez działania na rzecz jego skutecznego i efektywnego funkcjonowania	24
Priorytet 3 Współpraca podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną i innymi podmiotami	50
Priorytet 4 Wzrost świadomości społecznej wśród mieszkańców regionu na temat ekonomii społecznej.....	63
Osiągnięte wskaźniki	67
Aneks nr 1 Spółdzielnie socjalne w województwie kujawsko-pomorskim.....	71
Aneks nr 2 Centra integracji społecznej w województwie kujawsko-pomorskim	76
Aneks nr 3 Kluby integracji społecznej w województwie kujawsko-pomorskim	77
Aneks nr 4 Zakłady aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim	80
Aneks nr 5 Warsztaty terapii zajęciowej w województwie kujawsko-pomorskim	82
Aneks nr 6 Podmioty wyróżnione Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” w województwie kujawsko-pomorskim	87
Aneks nr 7 Baza OWES	89
Aneks nr 8 Skład osobowy <i>Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej</i>	91

Wykaz skrótów

CIS – centrum integracji społecznej

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

ES – ekonomia społeczna

IZ RPO WK-P 2014-2020 – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KIS – klub integracji społecznej

KRS – Krajowy Rejestr Sądowy

LGD – lokalna grupa działania

LGR – lokalna grupa rybacka

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NGO – (ang. *non-governmental organization*) organizacja pozarządowa

OWES – ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

PES – podmiot ekonomii społecznej

Program - „*Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020*”

PS – przedsiębiorstwo społeczne

PUP – powiatowy urząd pracy

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

RPO WK-P 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

WTZ – warsztat terapii zajęciowej

ZAZ – zakład aktywności zawodowej

Wprowadzenie

10 czerwca 2014 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 24/815/14 przyjął do realizacji „*Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020*”.

Sprawozdanie z realizacji w 2017 roku Programu przedstawia w sposób kompleksowy podejmowane działania, które wpisały się w realizację celu głównego – *Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w rozwoju społeczno – gospodarczym, w tym aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie kujawsko-pomorskim*.

W celu pozyskania informacji niezbędnych do przygotowania Sprawozdania zebrano informacje od różnych instytucji z województwa kujawsko-pomorskiego bezpośrednio lub pośrednio powiązanych z sektorem ekonomii społecznej, m.in.: od jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, regionalnych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Do przygotowania sprawozdania zostały także wykorzystane dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane pozyskane z Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Zebrane dane, w tym działania oraz realizowane przedsięwzięcia zostały pogrupowane i przypisane do poszczególnych priorytetów, celów szczegółowych Programu, a następnie do kierunków interwencji. Sprawozdanie zawiera także tabelę monitorowania wskaźników zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Sprawozdanie opracowano w ramach projektu „*Koordinacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim*” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, w części współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Ekonomia społeczna w województwie kujawsko-pomorskim (stan na dzień 31.12.2017 r.)

Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych społeczną marginalizacją, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.¹

W 2017 roku w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowane były następujące podmioty ekonomii społecznej (stan na 31.12.2017 r.):

- spółdzielnie socjalne – 79²,
- centra integracji społecznej – 4,
- kluby integracji społecznej – 21,
- zakłady aktywności zawodowej – 9,
- warsztaty terapii zajęciowej – 36,
- organizacje pozarządowe – ok. 4400.

Ekonomia społeczna skupia się nie tyle na zapewnieniu korzyści członkom (zasada wzajemności), ile na zapewnieniu korzyści społecznościom lokalnym i osobom z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Spółdzielnie socjalne

Spółdzielnia socjalna to wyjątkowy podmiot gospodarczy, łączący w sobie cechy przedsiębiorstwa i organizacji pozarządowej. Cechą, która wyróżnia spółdzielnię socjalną jest nadrzędność celów społecznych nad maksymalizacją zysków. Zasadniczym celem istnienia spółdzielni jest udzielenie trwałego wsparcia osobom, które z różnych powodów są w trudnym położeniu na rynku pracy i w związku z tym znalazły się w niestabilnej sytuacji życiowej. Praca w spółdzielni to nie tylko możliwość podjęcia zatrudnienia, ale także szansa na zdobycie wartościowych doświadczeń na rynku pracy, wzięcie spraw w swoje ręce, zdobycie nowych kwalifikacji, nauka współdziałania, rozwój osobisty, społeczny i zawodowy. Członkowie spółdzielni są w pełni odpowiedzialni za sprawy przedsiębiorstwa, uczą się samodzielności i długofalowego planowania, wspólnego decydowania. Sami dbają o finanse, zarządzają własną działalnością, wyznaczają kierunki rozwoju.

Spółdzielnię socjalną założyć mogą osoby fizyczne (minimum 3 osoby, ale istnieje obowiązek uzupełnienia składu członkowskiego spółdzielni do 5 osób w terminie 12 miesięcy³, wśród nich min. 50% osób z następujących grup: osoby bezrobotne, niepełnosprawne, osoby bezdomne, osoby po terapii leczenia uzależnień, osoby chore psychicznie, osoby zwalniane z zakładów karnych, uchodźcy) oraz osoby prawne (minimum 2 osoby prawne – organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego lub kościelne osoby prawne). Spółdzielnia socjalna osób prawnych, w ciągu 6 miesięcy od daty założenia, ma obowiązek zatrudnienia minimum 5 osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. Osoby te po roku trwania mają prawo stać się członkami

¹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, str. 21

² Obecnie osiem z tych spółdzielni jest w stanie likwidacji.

³ zmiana wynikająca z ustawy z dnia 15 grudnia 2017 o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw

spółdzielni. Zgodnie z danymi Krajowego Rejestru Sądowego do dnia 31.12.2017 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowano 82 spółdzielni socjalnych, z czego zgodnie z danymi Krajowego Rejestru Sądowego zostały wyrejestrowane, a 8 znajduje się w stanie likwidacji. W 2017 roku w regionie zarejestrowano jedenaście nowych spółdzielni socjalnych:

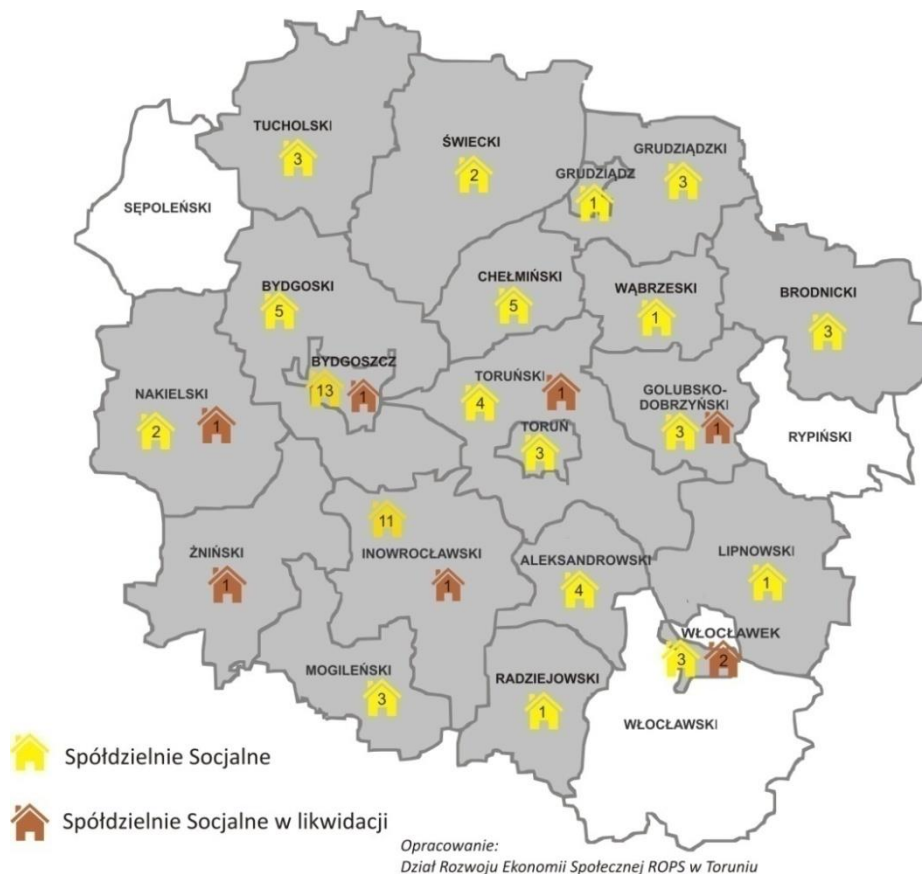
Tabela 1. Spółdzielnie socjalne zarejestrowane w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r. (w układzie powiatowym)

L.p.	Nazwa	Powiat
1	Spółdzielnia Socjalna SŁOMIANY DOM	bydgoski
2	Spółdzielnia Socjalna DO USŁUG	Miasto Toruń
3	Spółdzielnia Socjalna NATURA	brodnicki
4	Spółdzielnia Socjalna NOWE MIASTO	Miasto Bydgoszcz
5	Spółdzielnia Socjalna OKOLICA	Miasto Bydgoszcz
6	Spółdzielnia Socjalna WIGOR	inowrocławski
7	Spółdzielnia Socjalna BLACK DWARF PRODUCTION	Miasto Bydgoszcz
8	Spółdzielnia Socjalna KLUB ARTYSTYCZNY CUMA	toruński
9	Spółdzielnia Socjalna ZBÓJEŃSKI KREDENS	golubsko-dobrzyński
10	Spółdzielnia Socjalna NIESZAWSKIE SMAKI	aleksandrowski
11	Spółdzielnia Socjalna ECO KAB	inowrocławski

Wśród 79 zarejestrowanych spółdzielni socjalnych 23 spółdzielnie założone zostały przez osoby prawne a 56 przez osoby fizyczne.

Wykaz spółdzielni socjalnych zarejestrowanych w województwie kujawsko-pomorskim ujęto w Aneksie nr 1 do sprawozdania.

Mapa 1. Spółdzielnie socjalne w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r. (w układzie powiatowym)

Źródło danych: Krajowy Rejestr Sądowy.

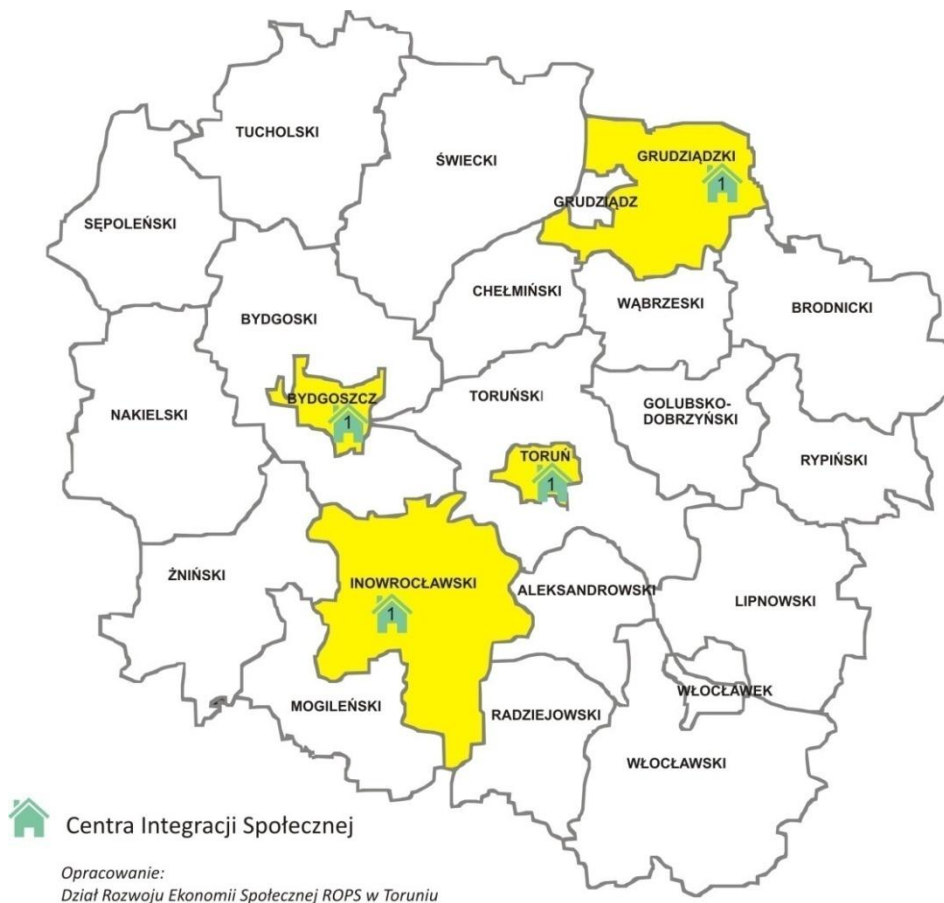
Centra i kluby integracji społecznej

Centra i kluby integracji społecznej służą reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Centrum integracji społecznej to miejsce, w którym osoby uczestnicząc w szkoleniach, warsztatach, spotkaniach integracyjnych przygotowują się do pracy na otwartym rynku. Uczestnikami CIS-ów są osoby, które z różnych względów nie mogą znaleźć, bądź utrzymać pracy (niepełnosprawni, bezdomni, długotrwale bezrobotni, byli więźniowie, uzależnieni od alkoholu i narkotyków po zakończonym leczeniu). Zatrudnienie socjalne nie jest pracą zarobkową, lecz aktywnością, dzięki której osoba wykluczona zdobywa umiejętności zawodowe, odzyskuje godność i wiarę w siebie.

Wg stanu na dzień 31.12.2017 r. w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowały 4 centra integracji społecznej (Aneks nr 2).

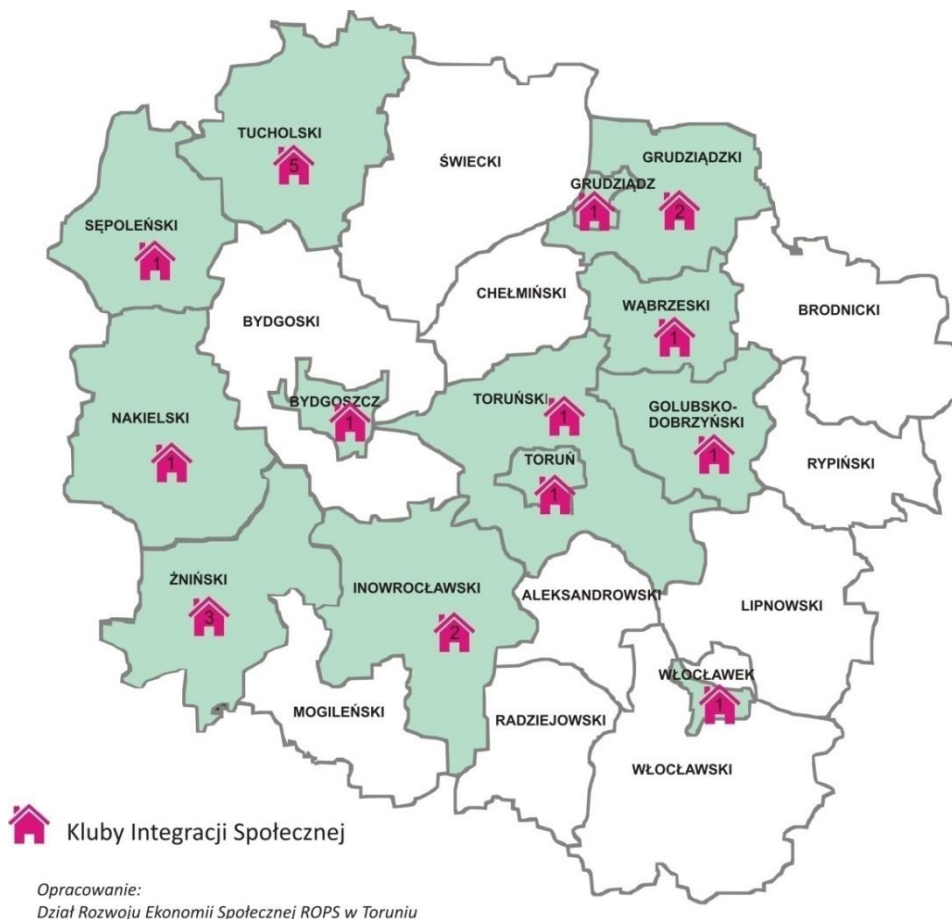
Mapa 2. Centra integracji społecznej w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r. (w układzie powiatowym)

Źródło danych: Rejestr Centrów Integracji Społecznej Województwa Kujawsko–Pomorskiego prowadzony przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego.

Klub integracji społecznej to miejsce integrowania grup o podobnych trudnościach i problemach życiowych, gdzie wspierane są wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia. Udział w zajęciach klubu integracji społecznej umożliwia odbudowywanie umiejętności w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych, a także w podniesieniu kwalifikacji zawodowych. Z KIS-ów mogą korzystać osoby wykluczone i marginalizowane społecznie, zwłaszcza: bezrobotni, uchodźcy, bezdomni, uzależnieni po okresie leczenia, niepełnosprawni w tym chorzy psychicznie i upośledzeni umysłowo. Zajęcia w KIS-ach mogą przybierać różne formy: szkolenia, doradztwo zawodowe, poradnictwo psychologiczne, prace interwencyjne, staże. Wg Rejestru Klubów Integracji Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego (stan na dzień 01.01.2017 r.) w województwie kujawsko-pomorskim działało 21 klubów integracji społecznej (Aneks nr 3).

Mapa 3. Kluby integracji społecznej w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r. (w układzie powiatowym)

Źródło danych: Rejestr Klubów Integracji Społecznej Województwa Kujawsko–Pomorskiego prowadzony przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego.

Zakłady aktywności zawodowej

Celem zakładów aktywności zawodowej jest rehabilitacja społeczna i zawodowa zatrudnionych osób niepełnosprawnych. Dochody jakie osiąga zakład przeznaczone są m.in. na doposażenie stanowisk pracy osób niepełnosprawnych, wsparcie ich rehabilitacji i potrzeb związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie.

Do dnia 31 grudnia 2017 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowało 9 Zakładów Aktywności Zawodowej: w Bydgoszczy (organizator – miasto Bydgoszcz), Białych Błotach (organizator – gmina Białe Błota), Brodnicy (organizator – powiat brodnicki), Wąbrzeźnie (organizator – Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski), Drzonowie (organizator – gmina Lisewo), Radziejowie (organizator – powiat radziejowski), Tucholi (organizator – powiat tucholski), Przyjezierzu (organizator – gmina Strzelno) i Włocławku (organizator – gmina miasto Włocławek), w których zatrudnionych było łącznie 460 osób, w tym 356 osób niepełnosprawnych.

W porównaniu z rokiem poprzednim, ogólny stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ZAZ na terenie województwa kujawsko-pomorskiego utrzymał się na podobnym poziomie (stan zatrudnienia zwiększył się o 1 osobę).

W ogólnej liczbie zatrudnionych osób z niepełnosprawnością było 213 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 143 osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, 161 kobiet oraz

149 mieszkańców wsi. Najwięcej osób z niepełnosprawnością jest w przedziale wiekowym 30-50 lat – **219** osób, **72** osoby powyżej 50 lat, **65** osób poniżej 30 lat.⁴

Wykaz zakładów aktywności zawodowej zawiera Aneks nr 4 do sprawozdania.

Mapa 4. Zakłady aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r. (w układzie powiatowym)

Źródło danych: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia.

Warsztaty terapii zajęciowej

Warsztat terapii zajęciowej jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztaty te mają na celu przywrócenie osób niepełnosprawnych społeczeństwu poprzez kształtowanie w nich zdolności współzycia z innymi oraz dostosowania się i radzenia sobie w środowisku, w którym żyją.

Korzyści z WTZ odnosi nie tylko osoba niepełnosprawna i jego rodzina, ale także całe społeczeństwo. Dzięki uczestnictwu w terapii zajęciowej osoby niepełnosprawne czują się akceptowane przez innych, przekonują się, że pomimo niepełnosprawności są w pełni wartościowymi członkami

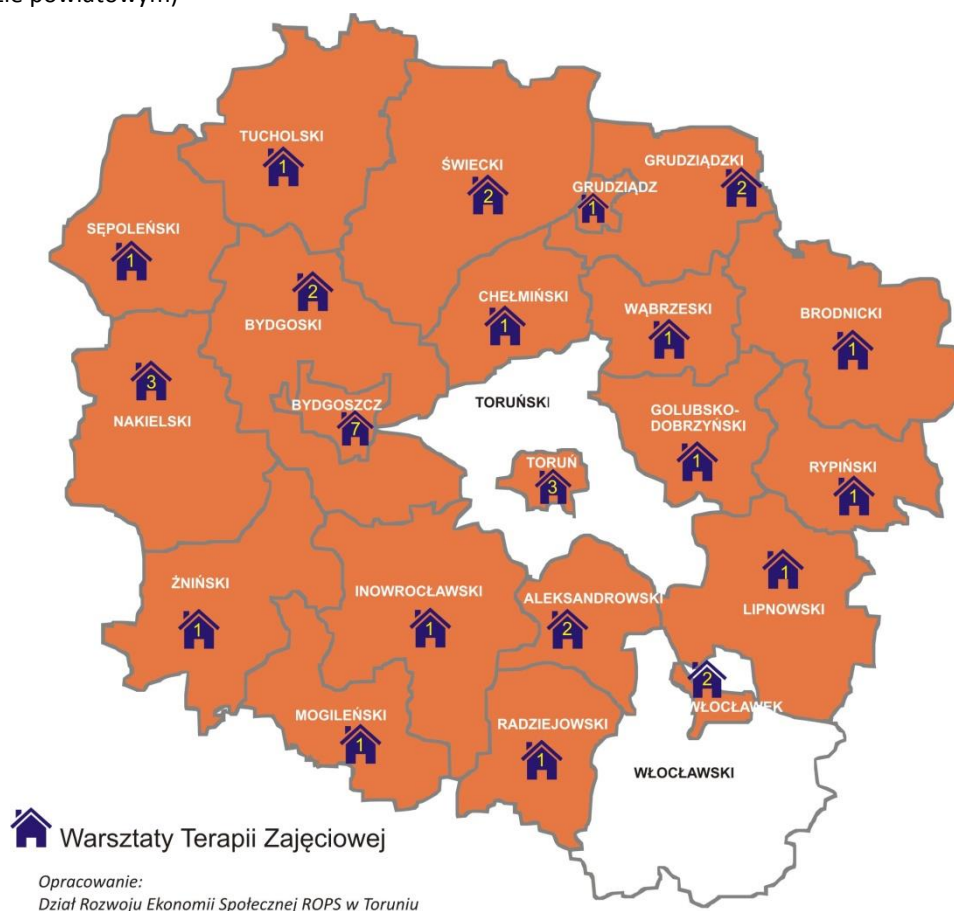
⁴ Sprawozdanie z realizacji w 2017 roku wojewódzkiego programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”, Załącznik nr 1 do uchwały Nr 12/446/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 marca 2018 r., str. 53-54

społeczeństwa, uczą się samodzielnego rozwiązywania problemów, pokonywania trudności, jak również zdobywają umiejętności kontrolowania swoich emocji.

Zgodnie z danymi Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz danymi własnymi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu, w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało 36 warsztatów terapii zajęciowej (stan na dzień 31.12.2017r.) (Aneks nr 5).

W 2017 r. z terapii zajęciowej skorzystało 1 335 osób⁵.

Mapa 5. Warsztaty terapii zajęciowej w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r. (w układzie powiatowym)

Źródło danych: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Organizacje pozarządowe⁶

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w 2016 r. w województwie kujawsko-pomorskim działało 4476⁷ organizacji trzeciego sektora (stowarzyszenia, fundacje). Z tego 70 %

⁵ Na podstawie *Sprawozdania z realizacji w 2017 roku wojewódzkiego programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku.*

⁶ W momencie przygotowywania sprawozdania, dane dotyczące organizacji pozarządowych były dostępne tylko za rok 2016.

⁷ „Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2017”

NGO prowadziło wyłącznie nieodpłatną działalność statutową, pozostałe zaś odpłatną działalność statutową i/lub działalność gospodarczą.

Organizacje pozarządowe w województwie kujawsko-pomorskim działają najczęściej na wsiach (ponad 40%) oraz w miastach na prawach powiatu (ponad 36%). Główną dziedziną ich działalności jest sport, turystyka, rekreacja i hobby (ponad 31% organizacji) oraz ratownictwo (ponad 18%). W zakresie pomocy społecznej i humanitarnej działa prawie 7% kujawsko-pomorskich NGO⁸.

⁸ „Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2016 r. – wyniki wstępne”

Priorytet 1

Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób defaworyzowanych na rynku pracy, z uwzględnieniem instrumentów ekonomii społecznej

Cel szczegółowy 1.1

Wzmocnienie udziału ekonomii społecznej w aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Kierunek interwencji:

1.1.1 Wsparcie i rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej w tym KIS, CIS, ZAZ, WTZ.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ dofinansowano działalność 9 zakładów aktywności zawodowej w regionie,
- ✓ wspierano pracowników instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej poprzez doradztwo, szkolenia, spotkania,
- ✓ ogłoszono 3 konkursy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, w których wspierany był rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej w tym KIS, CIS, ZAZ, WTZ.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

- **Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej**

Do dnia 31 grudnia 2017 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowało 9 Zakładów Aktywności Zawodowej: w Bydgoszczy, Białych Błotach, Brodnicy, Wąbrzeźnie, Drzonowie, Radziejowie, Tucholi, Przyjezierzu i Włocławku, w których zatrudnionych było łącznie 460 osób, w tym 356 osób niepełnosprawnych.

Wsparcie na utworzenie i działalność zakładów aktywności zawodowej w 2017 roku realizowane było ze środków PFRON będących w dyspozycji Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego (6 472 247,00 zł)⁹ oraz ze środków z budżetu województwa (149 373,00 zł - Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski - 59 373,00 zł oraz Gmina Lisewo - 90 000,00 zł)¹⁰.

⁹ Zgodnie z wykonaniem planu finansowego.

¹⁰ Dotacja celowa na podstawie art. 29 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511).

Tabela 2. Zestawienie przyznanych dotacji w ramach zadania dofinansowanie ze środków PFRON kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej w 2017 roku

L.p.	Podmiot zawierający umowę	Określenie realizowanego zadania województwa	Kwota przyznana (zł)
1	Miasto Bydgoszcz ul. Jezuicka 1 85-102 Bydgoszcz	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	906 500,00
2	Gmina Białe Błota ul. Szubińska 7 86-005 Białe Błota	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	407 000,00
3	Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski ul. Matejki 18 87-200 Wąbrzeźno	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	534 362,00
4	Powiat Brodnicki ul. Kamionka 18 87-300 Brodnica	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	758 500,00
5	Gmina Lisewo ul. Chełmińska 2 86-230 Lisewo	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	814 000,00
6	Powiat Radziejowski ul. Kościuszki 17 87-200 Radziejów	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	1 163 000,00
7	Powiat Tucholski ul. Pocztowa 7 89-500 Tuchola	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	760 385,00
8	Gmina Strzelno ul. J. Cieślewicza 2 88-320 Strzelno	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	499 500,00
9	Gmina Miasto Włocławek Zielony Rynek 11/13 87-800 Włocławek	dofinansowanie kosztów działania zakładu aktywności zawodowej	629 000,00
RAZEM:			6 472 247,00

Opracowano na podstawie danych z Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych¹¹

- **Wspieranie rozwoju instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej w tym KIS, CIS, ZAZ, WTZ w ramach konkursów RPO WK-P 2014-2020**

W 2017 roku Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, ogłosiła 3 konkursy, w ramach których wspierany był rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej w tym KIS, CIS, ZAZ, WTZ.

¹¹ Sprawozdanie z realizacji w 2017 roku wojewódzkiego programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”, Załącznik nr 1 do uchwały Nr 12/446/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 marca 2018 r., str. 55-56

Wykaz konkursów:

- RPKP.09.01.01-IZ.00-04-135/17
- RPKP.09.02.01-IZ.00-04-079/17
- RPKP.09.02.01-IZ.00-04-136/17

W ramach ww. konkursów dofinansowanie mogło zostać przyznane m.in. na zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane poprzez:

- a) programy reintegracji zawodowej i społecznej realizowane przez podmioty, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- b) programy na rzecz wsparcia zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami (w tym w ramach WTZ i ZAZ).

Do końca grudnia 2017 roku rozstrzygnięty został jeden konkurs nr RPKP.09.02.01-IZ.00-04-079/17. W ramach konkursu do dofinansowania przyjęto 15 projektów, w 2017 roku podpisano 13 umów o dofinansowanie, z czego 1 dotyczył utworzenia nowych pracowni w WTZ:

- projekt Stowarzyszenia Dorośli-Dzieciom „Przez WTZ do zatrudnienia” zakłada aktywizację 33 osób w ramach WTZ. Realizacja projektu zawierać będzie: narzędzia aktywizacji społecznej - warsztaty psycho-społeczne, indywidualne poradnictwo i wsparcie psychologiczne, treningi kompetencji społecznych, narzędzia aktywizacji zawodowej - indywidualne doradztwo zawodowe, kursy zawodowe, staże zawodowe, usługi trenera pracy. Ponadto przewidziano utworzenie w WTZ Pracowni Przygotowania Zawodowego. Wobec uczestników oraz ich otoczenie zastosowane zostaną także działania środowiskowe: wyjazdy edukacyjno-integrujące, impreza o charakterze kulturalno-środowiskowym.

Pozostałe konkursy nie zostały rozstrzygnięte do końca grudnia 2017 r.

Ponadto w 2017 r. podpisane zostały umowy na dofinansowanie projektów zakładających utworzenie nowych WTZ, KIS, CIS, ZAZ lub nowych miejsc w tych podmiotach, w ramach konkursów ogłoszonych w 2016 r.:

- RPKP 09.02.01-IZ.00-04-049/16
W ramach konkursu do dofinansowania przyjęto 3 projekty, z czego 1 dotyczył utworzenia nowego KIS, a 1 utworzenia nowych miejsc w istniejącym KIS:
 - projekt Gminy Sępólno Krajeńskie „Klub Integracji Społecznej w Sępólnie Krajeńskim” zakłada utworzenie nowego KIS dla 45 osób (w tym 5 z niepełnosprawnościami). Uczestnictwo w KIS zawierać będzie trzy elementy: udział w warsztatach związanych z nabywaniem umiejętności społecznych, jak komunikacja czy asertywność lub też z poszukiwaniem miejsca pracy, spotkania ze specjalistami: psychologiem, doradcą zawodowym, coachem, pracownikiem socjalnym, oraz różnego rodzaju kursy edukacyjne. W ramach projektu realizowana będzie reintegracja społeczna i zawodowa we współpracy z pracodawcami.
 - projekt Miasta Inowrocław „Wyzwalamy aktywność zawodową w Klubie” zakłada utworzenie 10 nowych miejsc w istniejącym KIS. W ramach reintegracji społecznej

zaplanowano: indywidualne poradnictwo psychologiczne, trening personalny, grupę wsparcia, warsztaty wizażu i autoprezentacji, warsztaty skutecznego pokonywania barier i rozwiązywania konfliktów, trening umiejętności komunikacyjnych i poprawności językowej oraz warsztaty z podstaw obsługi komputera i Internetu. Ponadto przewidziano kursy zawodowe i staże zawodowe.

- RPKP 09.01.01-IZ.00-04-075/16

W ramach konkursu do dofinansowania przyjęto 4 projekty, z czego 1 dotyczył utworzenia nowych miejsc w istniejącym WTZ:

- projekt Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Kujawsko - Pomorski Oddział Regionalny „Aktywni i Samodzielni” zakłada realizację wsparcia dla 15 nowych i 15 aktualnych uczestników WTZ w Kowalewie Pomorskim i Nakle nad Notecią. W ramach projektu realizowane będą m.in. szkolenia zawodowe dotyczące recyklingu i garncarstwa, warsztat aktywnego poszukiwania pracy, treningi kompetencji i umiejętności społecznych, realizacja staży zawodowych, doradztwo zawodowe, prowadzenie 3 nowych pracowni terapeutycznych, terapia psychologiczna, asystent osoby niepełnosprawnej.

W 2017 roku w ramach RPO WK-P 2014-2020 realizowane były także dwa projekty, wyłonione w ramach konkursów z 2015 r., które uzyskały dofinansowanie w 2016 r.

- Projekt „Stacja Aleksandrów Kujawski” realizowany przez CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne.

Cel projektu: podniesienie aktywności społecznej i zawodowej uczestników zagrożonych lub dotkniętych społecznym wykluczeniem poprzez realizację programu zatrudnienia socjalnego w CIS, składającego się z: reintegracji społecznej (zajęcia grupowe z zakresu treningu interpersonalnego, doradztwa zawodowego, gospodarowania budżetem domowym, profilaktyki uzależnień oraz indywidualne poradnictwo psychologiczne, prawne, zawodowe, psychoterapia) oraz reintegracji zawodowej (szkolenia teoretyczne oraz praktyki zawodowe u pracodawców). Projekt skierowany jest do 40 niezatrudnionych mieszkańców gminy wiejskiej Aleksandrów Kujawski i realizowany jest w trójsektorowym partnerstwie CISTOR SPS (organizacja pozarządowa prowadząca CIS), PUP Aleksandrów Kujawski (rynek pracy) i GOPS Aleksandrów Kujawski (pomoc społeczna).

- Projekt „Aktywni Niepełnosprawni” realizowany przez Gminę Stolno

Celem projektu jest przeprowadzenie zindywidualizowanych i kompleksowych działań umożliwiających aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy 24 osób z niepełnosprawnościami z terenu powiatu chełmińskiego poprzez realizację programu na rzecz wsparcia zatrudnienia, rehabilitacji zawodowej i społecznej. Realizacja projektu przyczynić się ma do podjęcia zatrudnienia poza ZAZ oraz wsparcie otoczenia tych osób usługami asystenckimi (doradca zawodowy, tutor, itp).

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

- **Wspieranie pracowników instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej**

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, w ramach projektu pn. „Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim” w ramach Osi Priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo, Działania 9.4 Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałania 9.4.2 Koordynacja sektora ekonomii społecznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, realizował spotkania skierowane do pracowników instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej.

W 2017 roku zrealizowano:

- Spotkanie podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS/KIS/ZAZ/WTZ) z terenu województwa kujawsko-pomorskiego . Wydarzenie miało miejsce w dniu 8 września 2017r. w Toruniu z udziałem przedstawicieli 3 CIS, 4 KIS, 3 ZAZ, 8 WTZ. Podczas spotkania przedstawiono zagadnienia związane m.in. z tworzeniem regionalnych sieci kooperacji takich podmiotów, mających umożliwić wzajemne uczenie się, wymianę informacji oraz współpracę, szczególnie w zakresie procesu integracji społecznej i zawodowej. Uczestnicy spotkania mieli także okazję zapoznać się z informacjami nt. konkursów w ramach Poddziałania 9.1.1 oraz 9.2.1 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020: kryteriami w nich obowiązujących oraz możliwości realizacji przez podmioty reintegracyjne instrumentów aktywizacji społecznej i/lub zawodowej w ramach projektów.
- Spotkanie sieciujące WTZ z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Spotkanie odbyło się w dniu 6 października 2017 r. w Bydgoszczy z udziałem przedstawicieli 15 WTZ. Podczas spotkania zawieszono Kujawsko-Pomorską Sieć Współpracy Warsztatów Terapii Zajęciowej.
- Spotkanie sieciujące Centra i Kluby Integracji Społecznej z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Wydarzenie miało miejsce w dniu 11 października 2017 r. w Tucholi z udziałem przedstawicieli 2 CIS i 5 KIS. Podczas spotkania zawieszono Kujawsko-Pomorski Konwent Centrów i Klubów Integracji Społecznej.
- Spotkanie Sieci Współpracy Warsztatów Terapii Zajęciowej z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Wydarzenie miało miejsce w dniu 23 listopada 2017 r. w Toruniu z udziałem przedstawicieli 16 WTZ. Podczas spotkania zaprezentowano ofertę firmy ARISCO, produkującej oprogramowania dla WTZ. W ramach dobrych praktyk przedstawiono również projekt Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych pt. „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”.
- Spotkanie sieciujące Centra Integracji Społecznej z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Spotkanie odbyło się w dniu 27 listopada 2017 r. w Łojewie z udziałem przedstawicieli 2 CIS oraz gminy, OPS i spółdzielni socjalnej. W ramach spotkania nastąpiła wymiana doświadczeń i opinii na temat wypracowywanych rozwiązań, dobrych praktyk stosowanych przez CIS oraz integracja pracowników.

Spotkania umożliwiły wymianę informacji pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, a także były okazją do monitorowania potrzeb rozwojowych PES oraz możliwości ich zaspokajania. Przedstawiono zagadnienia (korzyści, zasady i etapy tworzenia

sieci kooperacji) związane z tworzeniem regionalnych sieci kooperacji podmiotów o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ) mających umożliwić wzajemne uczenie się i wymianę informacji oraz wsparcie tych podmiotów w osiągnięciu standardów usług.

Działania realizowane przez OWES-y¹²

W działania obejmujące wspieranie i rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno – zawodowej w tym KIS, CIS, ZAZ, WTZ, zaangażowane były Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej funkcjonujące na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

W 2017 roku, w ramach działalności OWES zorganizował 8 szkoleń dla pracowników PES, w tym WTZ i ZAZ, nt. umiejętności społecznych i zakładania i prowadzenia PES o charakterze reintegracyjnym, w którym udział wzięło 96 osób.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W ramach działań OWES w 2017 roku odbyło się 5 spotkań animacyjnych i kooperacyjnych (1 WTZ Karczemka, 1 WTZ Bratanki, WTZ Lipno, ZAZ Drzonowo + spotkanie sieciujące dla WTZ), a także spotkania edukatora, który przeprowadził 3 spotkania edukacyjne dla uczestników KIS i CIS w ramach projektu Przystanek Aleksandrów (realizatorzy: PUP Aleksandrów Kujawski, Cistor).

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

W 2017 roku OWES zorganizował doradztwo oraz szkolenia dla zainteresowanych. Udział w nich wzięło 15 osób.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES prowadził doradztwo grupowe z zakresu m.in. marketingu, zarządzania zasobami finansów oraz prawnych aspektów działalności PES w wymiarze 25 godzin dla 5 osób.

¹² Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, których działania wykazywane są w Sprawozdaniu prowadzone są przez następujące podmioty: *Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA*, *Fundację Ekspert-Kujawy i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy*, *Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenie TILIA* oraz *Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK*.

Z uwagi na trwałość projektów realizowanych w ramach PO KL, ROPS zwrócił się także do *Fundacji Gospodarczej Pro Europa* oraz *Centrum Edukacji i Kultury „Zenit” inż. Ryszard Girczyc*, z zapytaniem o działania realizowane w obszarze ekonomii społecznej. Podmioty te w 2017 roku nie realizowały żadnych działań w obszarze ekonomii społecznej.

1.1.2 Tworzenie i upowszechnianie modelu indywidualnej ścieżki rozwoju osób korzystających z usług podmiotów reintegracji społecznej i zawodowej.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ ogłoszono 3 konkursy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, w których przewidziano realizację działań w oparciu o ścieżkę reintegracji stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska,
- ✓ OWES-y realizowały doradztwo, które obejmowało tworzenie ścieżki rozwoju zawodowego.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

W 2017 roku Instytucja Zarządzająca Kujawsko-Pomorskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014-2020 ogłosiła 4 konkursy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 – Działanie 9.2 Włączenie Społeczne.

Wykaz konkursów:

- RPKP.09.01.01-IZ.00-04-135/17
- RPKP.09.02.01-IZ.00-04-079/17
- RPKP.09.02.01-IZ.00-04-136/17

W ramach ww. konkursów dofinansowanie mogło zostać przyznane m.in. na zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane poprzez:

- a) programy reintegracji zawodowej i społecznej realizowane przez podmioty, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- b) programy na rzecz wsparcia zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami (w tym w ramach WTZ i ZAZ).

Zaplanowane w ramach projektów działania wspierające osoby, rodziny i środowiska zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, musiały być realizowane w oparciu o ścieżkę reintegracji stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska.

Indywidualna ścieżka reintegracji zostanie opracowana z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji, potrzeb.

Informacje nt ww. konkursów i ich rozstrzygnięć wskazano w sprawozdaniu - kierunek interwencji 1.1.1 Wspieranie i rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej w tym KIS, CIS, ZAZ, WTZ).

W ramach konkursu nr RPKP.09.02.01-IZ.00-04-079/17 dofinansowano ponadto 1 projekt dotyczący aktywizacji w ramach KIS:

- projekt Gminy Lubicz „Aktywizacja w Klubie Integracji Społecznej "Nad Drwęcą"” skierowany do 14 osób, którym w ramach KIS zaoferowano: trening interpersonalny, warsztaty doradztwa zawodowego, zajęcia wizażu i autoprezentacji, zajęcia

gospodarowania budżetem domowym, poradnictwo indywidualne: prawne, psychologiczne, z zakresu przeciwdziałania przemocy, terapeutyczne, doradztwo zawodowe indywidualne, pośrednictwo pracy, alternatywne formy spędzania czasu wolnego, szkolenia i staże zawodowe.

Ponadto, obok wskazanych w kierunku interwencji 1.1.1 projektów, w 2017 r. podpisane zostały także umowy na dofinansowanie projektów dotyczących aktywizacji osób w ramach WTZ, KIS, CIS, ZAZ, w ramach konkursów ogłoszonych w 2016 r.:

- RPKP 09.02.01-IZ.00-04-049/16

W ramach konkursu do dofinansowania przyjęto 3 projekty, z czego 1 dotyczył aktywizacji osób w ramach podmiotów reintegracji społecznej i zawodowej (CIS):

- projekt Gminy Inowrocław „Aktywna reintegracja szansą na lepsze życie. Reintegracja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Inowrocław” zakłada aktywizację 20 osób w istniejącym CIS. W ramach reintegracji społecznej zaplanowano: ocenę predyspozycji społecznych i zawodowych w celu indywidualizacji ścieżki reintegracyjnej, trening interpersonalny z psychologiem, doradztwo zawodowe, trening gospodarowania własnymi środkami, kurs komputerowy, szkolenie z zakresu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz spółdzielczości socjalnej, a także indywidualne wsparcie psychologiczne, prawne. W ramach reintegracji zawodowej przewidziano warsztaty i szkolenia.

- RPKP 09.01.01-IZ.00-04-075/16

W ramach konkursu do dofinansowania przyjęto 4 projekty, z czego 1 dotyczył aktywizacji osób w ramach podmiotów reintegracji społecznej i zawodowej (CIS):

- projekt CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne „Stokrotkowy Szlak - program reintegracji w ramach centrum integracji społecznej”, który zakłada realizację programu zatrudnienia socjalnego w istniejącym CIS dla 39 osób składającego się z: reintegracji społecznej (zajęcia grupowe z zakresu treningu interpersonalnego, zajęć aktywizacyjnych, gospodarowania budżetem domowym, profilaktyki uzależnień, warsztatów prawnych oraz indywidualne poradnictwo psychologiczne, prawne, zawodowe i psychoterapia) oraz reintegracji zawodowej (szkolenia teoretyczne oraz praktyki zawodowe w CIS i u pracodawców).

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W 2017 roku 43 osoby skorzystały z oferowanych przez OWES porad psychologa oraz doradcy zawodowego.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

W 2017 roku OWES zorganizował doradztwo zawodowe. Udział w nich wzięły 34 osoby.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

W 2017 roku OWES przeprowadził doradztwo indywidualne dla osób zainteresowanych działalnością w formie przedsiębiorstwa społecznego (200 godzin, dla 74 osób). Konsultacje indywidualne ze specjalistami obejmowały swoim zakresem zagadnienia tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, zarządzania zespołem i ścieżki rozwoju zawodowego. W ramach spotkań zastosowano narzędzia poszukiwawcze, mające na celu budowanie grup inicjatywnych na bazie osób o zbliżonych interesach i kwalifikacjach, mogących w przyszłości tworzyć jednolity PES.

Cel szczegółowy 1.2

Wsparcie na rzecz zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej

1.2.1 Działania szkoleniowo-doradcze ukierunkowane na podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ zrealizowano wizyty studyjne oraz inne działania szkoleniowo – doradcze.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

Działania w tym zakresie prowadzone przez OWES skierowane były do 54 osób. W 2017 roku zorganizowano 2 wizyty studyjne dla 30 osób z zakresu animacji dla osób i przedstawicieli podmiotów zainteresowanych założeniem PES (Konin oraz Kacze Bagno w Gminie Kurzętnik). Ponadto OWES zorganizował 14 szkoleń zawodowych - kurs języka angielskiego, kurs koloryzacji wideo, pierwsza pomoc przedmedyczna dla dzieci i dorosłych, pierwsza pomoc przedmedyczna dla dzieci, zarządzanie zasobami ludzkimi, kurs fotografii podstawowy i dla zaawansowanych, operator kamery, elektryczny do 1 kV (uprawnienia SEP), barista, opiekunka osób starszych, kurs pedagogicznych, stolarski, kucharz małej gastronomii.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W 2017 roku OWES zrealizował staże w PES: staże z PUP – Spółdzielnia Socjalna Lubiczanka, Spółdzielnia Socjalna Spizarnia Kujawska, a także staże uczniowie szkół ponadgimnazjalnych w PES:

- Spółdzielnia Socjalna Lubiczanka 1 osoba
- Stowarzyszenie Tilia 4 osoby
- Fundacja Pro Europa 1 osoba

Poza doradztwem psychologicznym i zawodowym, uczestnicy projektu otrzymują wsparcie w postaci wachlarza doradztwa specjalistycznego: 1) osobowego (m.in. zarządzanie organizacją i pracownikami oraz rozwiązywanie konfliktów), 2) prawnego (dot. prowadzenia działalności w ramach PS, prawne aspekty działania w sferze ekonomii społecznej, podatki, obowiązki pracodawcy), 3) księgowo-podatkowego (rachunkowość PES, księgowość, płace i inne), 4) finansowego (planowanie, pozyskiwanie źródeł finansowania działalności), 5) marketingowego (badanie rynku, standardy obsługi klienta, nawiązanie i rozwój współpracy, strategia marketingowa, optymalizacja kosztów i kształtowanie cen, planowanie itp.)

Łącznie w 2017 roku zrealizowano 945 godzin doradztwa specjalistycznego w wyżej wymienionych dziedzinach, ukierunkowanego na podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej. Uczestniczyło w nich 271 osób.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

W 2017 roku OWES zrealizował 3 działania szkoleniowo-doradcze ukierunkowane na podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej (szkolenia, doradztwo, wizyty studyjne). Łącznie w działaniach udział wzięło 117 osób.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

W ramach kierunku interwencji 1.2.1 OWES zorganizował wizytę studyjną dla 12 osób. Celem wizyty była prezentacja dobrych praktyk stosowanych w PES. Uczestnicy, zamierzający założyć PS mieli okazję zgłębić praktyczną wiedzę w zakresie funkcjonowania PS oraz nabyć kontakty biznesowe przydatne do funkcjonowania PS.

1.2.2 *Wsparcie finansowe umożliwiające powstawanie nowych podmiotów ekonomii społecznej i tworzenia w nich miejsc pracy.*

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ dofinansowano utworzenie 21 nowych PES,
- ✓ utworzono 109 miejsc pracy w nowotworzonych PES,
- ✓ przeznaczono kwotę 2.469.598,00 zł na utworzenie ww. miejsc pracy.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES utworzył 45 miejsc pracy w 7 nowych PES. Kwota przekazana na ich utworzenie wyniosła 933 598,90 zł.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES utworzył 20 miejsc pracy w 4 nowych PES. Kwota przekazana na ich utworzenie wyniosła 480 000,00 zł. Ponadto OWES dofinansował utworzenie 23 miejsc w istniejących PES.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES utworzył 34 miejsca pracy w 8 nowych PES. Kwota przekazana na ich utworzenie wyniosła 816 000,00 zł.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES utworzył 10 miejsc pracy w 2 nowych PES. Kwota przekazana na ich utworzenie wyniosła 240 000,00 zł.

Działania realizowane przez PUP-y

W 2017 r. powiatowe urzędy pracy przyznały środki z Funduszu Pracy środki przeznaczone na zwrot opłaconych przez spółdzielnie socjalne wydatków obejmujących część wynagrodzenia oraz kosztów osobowych pracodawców odpowiadających składce na ubezpieczenia społeczne. Kwota wsparcia wyniosła 89.200,00 zł i dotyczyła 29 osób.

1.2.3 Program dotacji dla organizacji pozarządowych przekształcających się w podmioty ekonomii społecznej (podejmujących działalność gospodarczą).

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ udzielono 9 organizacjom pozarządowym dotacji na przekształcenie się w PES,
- ✓ utworzono 47 miejsc pracy w NGO przekształcających się w PES,
- ✓ przeznaczono kwotę 1.128.000,00 zł na utworzenie ww. miejsc pracy.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES przekazał 5 dotacji dla organizacji pozarządowych przekształcających się w podmioty ekonomii społecznej (podejmujących działalność gospodarczą) - łącznie 23 miejsca pracy. Wartość dotacji wyniosła 552 000,00 zł.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES przekazał 4 dotacje dla organizacji pozarządowych przekształcających się w podmioty ekonomii społecznej (podejmujących działalność gospodarczą) - łącznie 24 miejsca pracy. Wartość dotacji wyniosła 576 000,00 zł.

Priorytet 2

Wsparcie sektora ekonomii społecznej poprzez działania na rzecz jego skutecznego i efektywnego funkcjonowania

Cel szczegółowy 2.1

Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności kadry PES

Kierunek interwencji:

2.1.1 Cykliczne monitorowanie potrzeb rozwojowych PES oraz możliwości ich zaspokajania.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ zorganizowano 5 spotkań z przedstawicielami podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym,
- ✓ zorganizowano spotkanie sieciujące spółdzielnie socjalne,
- ✓ monitorowano w ramach działalności OWES potrzeby podmiotów ekonomii społecznej.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu w 2017 roku kontynuował monitorowanie stanu sektora ekonomii społecznej w regionie, jak również potrzeby rozwojowe podmiotów ekonomii społecznej oraz możliwości ich zaspokajania.

W ramach projektu pn. „Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim” w 2017 r. odbyły się spotkania skierowane do pracowników instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej z terenu województwa kujawsko-pomorskiego:

- spotkanie podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym CIS/KIS/ZAZ/WTZ (Toruń - 8 września);
- spotkania sieciujące WTZ (Bydgoszcz - 6 października, Toruń - 23 listopada 2017 r. ;
- spotkanie sieciujące CIS i KIS (Tuchola – 11 października);
- spotkanie sieciujące CIS (Łojewo – 27 listopada).

Spotkania umożliwiły wymianę informacji pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, WTZ, ZAZ), a także były okazją do monitorowania potrzeb rozwojowych PES oraz możliwości ich zaspokajania.

Spotkania zostały opisane w sprawozdaniu – kierunek interwencji 1.1.1.

W ramach projektu pn. „Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim” odbyło się spotkanie sieciujące spółdzielnie socjalne. Wydarzenie miało miejsce 24 stycznia 2017r. w Toruniu z udziałem przedstawicieli 6 spółdzielni socjalnych. Podczas spotkania przedstawiono wyniki analizy potencjału spółdzielni socjalnych oraz propozycję konsolidacji spółdzielni socjalnych w formie spółdzielni osób prawnych.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

Przynajmniej raz do roku prowadzony jest monitoring PES i PS, które zostają objęte wsparciem. W 2017 r. objęto badaniem 9 PS.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES bada poprzez ankiety uczestników każdego szkolenia i cyklu szkoleniowo-doradczego. W 2017 r. objęto badaniem 1000 osób.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

Do zadań specjalisty ds. przedsiębiorczości należy m.in. diagnozowanie potrzeb i problemów przedsiębiorstw społecznych. Wsparciem specjalisty zostały objęte dwie spółdzielnie socjalne, łącznie 12 osób.

2.1.2 Systematyczne doskonalenie i doształcanie kadr PES.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ zrealizowano m.in. doradztwo, szkolenia, wizyty studyjne dla kadr PES.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

W 2017 zorganizowano trzy wizyty studyjne dla przedstawicieli PES. Celem wizyt było doskonalenie i doształcanie ich kadr, poprzez poznanie dobrych praktyk w zakresie ich działalności.

- wizyta studyjna w dniach 26-27.09.2017 r. dla 24 przedstawicieli ZAZ i WTZ oraz JOPS odbyła się do podmiotów reintegracyjnych dla osób z niepełnosprawnością z terenu województwa łódzkiego (Łódź i Brzeziny), stosujących standardy usług oraz współpracujących z innymi PES (w tym w ramach współpracy ZAZ z WTZ) lub innymi podmiotami/instytucjami, w czasie wizyty odwiedzono: Fundację JiM, która prowadzi jedno z najliczniejszych WTZ w Polsce, Ośrodek Aktywizacji Zawodowej - Restaurację „Filharmonia Smaku” – firmę społeczną utworzoną przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych oraz Fundację „Del Cielo”, ZAZ Zdrowa Kuchnia, Spółdzielnię Socjalną Ogniwo, ZAZ Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Restaurację Włoszczyzna, prowadzoną przez Spółdzielnię Socjalną Vitasana oraz WTZ „Blisko Ciebie” przy Stowarzyszeniu Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Naszym Dzieciom” w Brzezinach;
- wizyta studyjna w dniach 2-3.10.2017 r. dla 25 przedstawicieli LGD odbyła się do Tucholi, Gostycyna, Sępólna Krajeńskiego do PES, których jednym z zadań są działania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej przy współdziałaniu mieszkańców, lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych i samorządów lokalnych, w czasie wizyty odwiedzono: WTZ w Tucholi, Spółdzielnię Socjalną „Borowiacki Wigor”, ZAZ w Tucholi, Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Piły nad Brdą „Buko” i utworzoną przez nie wieś tematyczną „Górnicza Wioska” oraz LGD „Nasza Krajna”;
- wizyta studyjna w dniach 5-6.10.2017r. dla 26 przedstawicieli KIS i CIS odbyła się do Zielonej Góry, Świebodzina i Gorzowa Wielkopolskiego do podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS) stosujących standardy usług oraz funkcjonujących w ramach sieci kooperacji podmiotów

ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnych, w czasie wizyty odwiedziono: CIS w Świebodzinie, CIS w Zielonej Górze, KIS przy MGOPS Lubniewice, Lubniewicką Spółdzielnię Socjalną, kawiarnię Studio Kulinarne Gastronomika prowadzoną Zespół Szkół Gastronomicznych i Stowarzyszenie Człowiek w Potrzebie Wolontariat Gorzowski oraz CIS Stowarzyszenia Pracowników Służb Społecznych "KRAĞ".

Ponadto odbyły się spotkania skierowane do pracowników PES, na których, dzięki wsparciu doradców, mieli oni okazję podnieść swoją wiedzę w zakresie działalności danego PES:

- spotkanie podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym CIS/KIS/ZAZ/WTZ (Toruń - 8 września);
- spotkania sieciujące WTZ (Bydgoszcz - 6 października, Toruń - 23 listopada 2017 r. ;
- spotkanie sieciujące CIS i KIS (Tuchola – 11 października);
- spotkanie sieciujące CIS (Łojewo – 27 listopada).

Spotkania zostały opisane w sprawozdaniu – kierunki interwencji 1.1.1 oraz 2.1.1.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES zorganizował jedną wizytę studyjną dla 13 uczestników projektu, którzy założyli PS. Wizyta polegała na zwiedzeniu minimum trzech PS, których praca i funkcjonowanie odzwierciedlały przyszłe działanie/warunki/specyfikę zatrudnienia w PS. Uczestnicy zapoznali się z dobrymi praktykami w zakresie funkcjonowania, w tym prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto OWES objął wsparciem 30 PES oferując im doradztwo specjalistyczne z zakresu prawa, marketingu, księgowości, osobowego, finansowego, a także coaching dla kadr PES.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W 2017 r. w ramach działalności OWES przeprowadzonych zostało 6 kursów zawodowych w których wzięło udział 12 osób. Ponadto prowadzone jest stałe doradztwo specjalistyczne w następującym zakresie: 1) osobowe 2) prawne 3) księgowo-podatkowe 4) finansowe 5) marketingowe 6) zawodowe 7) psychologiczne 8) biznesowe. OWES oferuje również mentoring i coaching, jednak działania te dotychczas nie były realizowane.

W ofercie OWES jest również wsparcie kompetencyjne dla PES na etapie tworzenia i rozwijania działalności w postaci pomocy w obszarach: zarządzania organizacją i pracownikami oraz rozwiązywania konfliktów, sposobu prowadzenia działalności w ramach PS, prawnych aspektów działania w sferze ekonomii społecznej, podatków, obowiązków pracodawcy, rachunkowości PES, księgowości, planowania, pozyskiwania źródeł finansowania działalności, pomocy w badaniu rynku, standardów obsługi klienta, nawiązania i rozwoju współpracy i wielu innych.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

W 2017 r. OWES realizował wizyty studyjne, doradztwo, mentoring oraz szkolenia. Wsparciem w tym zakresie zostały objęte łącznie 34 osoby.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

W 2017 roku OWES zrealizował wizytę studyjną dla 12 osób, 25 godzin doradztwa grupowego dla podmiotów ekonomii społecznej oraz inne usługi dla 2 podmiotów.

W ramach doradztwa grupowego realizowano spotkania zgodnie ze zgłaszanym przez podmioty zapotrzebowaniem. Ze wsparcia korzystały podmioty zarówno o długim doświadczeniu jak i dopiero rozpoczynające działalność. Najczęściej udzielano wsparcia specjalistów z zakresu zagadnień prawnych, pozyskiwania środków finansowych, biznesplanu. Prowadzono stałe doradztwo i coaching dla PES w zakresie prowadzonej działalności ekonomicznej i społecznej. Ponadto w ramach usług dla PES udzielono wsparcia (bezpłatne usługi prawne, finansowo-księgowe, a także marketingowe) przez podmioty zewnętrzne posiadające wysokie kwalifikacje z danego obszaru. Zorganizowano wizytę studyjną jako przykład dobrych praktyk stosowanych w podmiotach ekonomii społecznej. Poprzez uczestnictwo w wizycie studyjnej, osoby zamierzające założyć PS miały szansę m.in. zgłębić swoją praktyczną wiedzę w zakresie funkcjonowania PS, nabyły kontakty biznesowe przydatne do funkcjonowania PS.

2.1.3 Udostępnianie informacji o podmiotach oferujących szkolenia i doradztwo dla PES i osób zainteresowanych uzyskaniem wsparcia w ramach ekonomii społecznej (bank informacji).

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ powstał portal internetowy poświęcony ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim – pod adresem es.rops.torun.pl,
- ✓ aktualizowano zakładkę poświęconą ekonomii społecznej na stronie internetowej ROPS,
- ✓ informacje na stronach internetowych OWES.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

Powstał portal internetowy poświęcony ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim – pod adresem es.rops.torun.pl. Upowszechniane są na nim informacje na temat ekonomii społecznej i podmiotów ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim promowane są dobre praktyki w obszarze współpracy jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów ekonomii społecznej, zamieszczona została baza usług podmiotów ekonomii społecznej z regionu. Na stronie znajdują się także informacje na temat realizacji Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej,

klauzul społecznych, działań i wydarzeń dotyczących ekonomii społecznej (w tym informacje o podmiotach oferujących szkolenia, doradztwo i instrumenty finansowe dla podmiotów ekonomii i osób zainteresowanych działalnością w sferze ekonomii społecznej). W dziale „aktualności” zamieszczane są informacje dotyczące bieżących wydarzeń z zakresu ekonomii społecznej (m.in. multimedialne relacje ze spotkań, warsztatów, szkoleń, etc.)

Portal składa się z następujących stron i zakładek: aktualności, projekt, Regionalny Komitet Ekonomii Społecznej, baza podmiotów ekonomii społecznej, baza Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, wyróżnienia (Zakup Prospołeczny, Samorząd Przyjazny Ekonomii Społecznej, Przedsiębiorstwo Zaangażowane Społecznie), sieci podmiotów ekonomii społecznej, baza wiedzy, ogłoszenia, wydarzenia i kontakt. Na portalu znajduje się także newsletter. Został wykonany z zastosowaniem najnowszych technologii. Jest dostosowany dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt portalu jest responsywny, tzn. możliwy do przeglądania zarówno na komputerach stacjonarnych, laptopach, jak i tabletach oraz na smartfonach.

Portal służy przede wszystkim zwiększeniu świadomości społecznej nt. ekonomii społecznej wśród mieszkańców regionu, w tym przedstawicieli środowiska nauki i biznesu oraz budowaniu powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie.

Zanim powstał portal es.rops.torun.pl, na bieżąco aktualizowana była zakładka na stronie internetowej ROPS <http://rops.torun.pl/> poświęcona ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES prowadził i aktualizował informacje na stronie internetowej Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej (www.kpowes.org.pl) oraz na profilu facebookowym. Wiadomości dotyczyły m.in. organizowanych szkoleń, doradztwa. Skierowane były do 1000 osób.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES aktualizował informacje na bieżąco na swojej stronie internetowej (www.ekonomia-spoleczna.com.pl).

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES prowadzi profil społecznościowy projektu na Facebooku.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszcy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

W 2017 roku OWES zorganizował spotkanie informacyjne dla osób zamierzających skorzystać ze wsparcia szkoleniowego.

Cel szczegółowy 2.2

Promocja marki i jakości PES

Kierunek interwencji:

2.2.1 Uruchomienie mechanizmu przyznawania regionalnej marki wysokiej jakości produktów/ usług PES i włączenie jej do promocji regionu np. regionalny konkurs na najlepszy produkt PES.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ przyznano 8 certyfikatów „Zakup Prospołeczny” w województwie kujawsko-pomorskim.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

- ***Znak Zakup Prospołeczny***

Od 2015 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu posiada licencję uprawniającą do nadawania *Znaku Zakup Prospołeczny* w województwie kujawsko-pomorskim.

Znak Promocyjny Ekonomii Społecznej Zakup Prospołeczny przyznawany jest przedsiębiorstwom społecznym wyróżniającym się dobrą jakością produktów oraz odpowiednim wykorzystaniem potencjału społecznego.

O prawo do posługiwania się *Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej Zakup Prospołeczny* mogą ubiegać się podmioty spełniające wymogi określone w Zasadach przyznawania *Znaku Promocyjnego ES Zakup Prospołeczny* w województwie kujawsko-pomorskim, tj.: posiadające odpowiednią formę prawną, realizujące działalność o charakterze społecznym lub społecznie użytecznym, funkcjonujące na rynku od co najmniej sześciu miesięcy, posiadające co najmniej 30% przychodów własnych z ogólnej wartości przychodów.

Wśród form prawnych podmiotów uprawnionych do ubiegania się o certyfikat znalazły się: centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne, spółdzielnie inwalidów i niewidomych, spółki prawa handlowego (spółka non-profit), fundacje, stowarzyszenia, inne

podmioty, które spełniają definicję organizacji pozarządowej w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, o ile prowadzą trwałą i efektywną działalność społeczną, jak również działalność ekonomiczną rozumianą jako zarejestrowana działalność gospodarcza, odpłatna działalność pożytku publicznego lub inna działalność o charakterze ekonomicznym.

Do 2017 r. certyfikat *Znaku Promocyjnego Ekonomii Społecznej Zakup Prospołeczny* przyznano łącznie 21 podmiotom ekonomii społecznej. Trzy z nich utraciły prawo posługiwania się *Znakiem*: dwa wskutek zaprzestania prowadzenia wyróżnionych usług (Markowicka Spółdzielnia Socjalna NAZARET i Inowrocławska Spółdzielnia Socjalna), jedna wskutek przekazania prowadzenia tych usług innemu podmiotowi (Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Piły nad Brdą „BUKO”). Na dzień 31 grudnia 2017 r. 18 PES z województwa miało prawo posługiwania się *Znakiem Zakup Prospołeczny*.

Mapa 6. Podmioty certyfikowane *Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej Zakup Prospołeczny* w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r. (w układzie powiatowym)

Wykaz certyfikowanych podmiotów stanowi załącznik nr 6 do Sprawozdania.

W 2017 roku przyznano w województwie kujawsko-pomorskim 8 certyfikatów „Zakup Prospołeczny”. Certyfikaty otrzymały:

- Centrum Integracji Społecznej w Łojewie za produkt turystyczny „Przystanek Łojewo”;
- Spółdzielnia Socjalna „Lubiczanka” za usługi ogrodnicze;
- Zakład Aktywności Zawodowej w Tucholi za prowadzenie pola biwakowego wraz z kawiarnią o nazwie „Na klaftach” w Świeciu;
- Fundacja Aktywizacji i Integracji za usługi sprzątające, produkty rękodzielnicze grawerowane w kamieniu oraz pozostałe;
- Spółdzielnia Socjalna „Perspektywa” za usługi: sprzątające zewnętrzne, drobne roboty budowlane oraz organizacja wizyt studyjnych, konferencji, spotkań rodzinnych i towarzyskich;
- Fundacja Pro Omnis za posiłki dedykowane osobom ze szczególnymi wymaganiami związanymi ze stanem zdrowia bądź z wiekiem oraz catering instytucjonalny;
- Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie za wyroby pracowni stolarskiej;
- Zakład Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu za usługi: gastronomiczną i noclegową.

Działania związane z certyfikacją *Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”* w województwie kujawsko-pomorskim objęte były Honorowym Patronatem Pana Piotra Całbeckiego - Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku zrealizowano m.in.:

- ✓ panel w ramach *Welconomy Forum*,
- ✓ *Targi Dobrych Praktyk*,
- ✓ *Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej)*.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

- ***Welconomy Forum***

W dniach 13-14 marca 2017 roku odbyła się **XXIV edycja Forum Gospodarczego Welconomy Forum in Toruń**. Motywem przewodnim tegorocznego Forum był temat: **"Unia Europejska – co dalej?"**. Jest to jedno z największych ekonomiczno-gospodarczych wydarzeń w Polsce. W tym roku pierwszego dnia obrad dominowała gospodarka, drugiego – tematyka społeczna. W forum brali udział politycy, członkowie rządu, samorządowcy, naukowcy i biznesmeni oraz przedstawiciele podmiotów ekonomii społecznej. Wśród firm uczestniczących w wydarzeniu były m.in. Jeronimo Martins Polska, Budimex S.A., Kapsch Telematic Services sp. z o.o., City Service Polska Sp. z o.o., Krajowa Spółka Cukrowa S.A.

W dniu 14 marca 2017 roku ROPS w Toruniu zorganizował i przeprowadził własny panel poświęcony ekonomii społecznej - debata pn. **„Jak przyciągnąć dwa światy?” Korzyści z partnerstwa w obszarze biznesu i ekonomii społecznej**” W spotkaniu uczestniczyły 23 osoby. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele JST, świata nauki, biznesu, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES), podmiotów ekonomii społecznej (PES) oraz przedstawiciele RKES. Tematyka panelu oraz część warsztatowa sprzyjała upowszechnianiu produktów i usług oferowanych przez podmioty ekonomii społecznej działające w regionie.

W panelu udział wzięli:

- **Marta Olszewska**, Dyrektor Biura Izby Przemysłowo – Handlowej w Toruniu
- **Przemysław Oczyp**, Dyrektor Zarządzający w Firmie Go Responsible z Warszawy
- **Wacław Szramowski**, Prezes Spółdzielni Socjalnej „Perspektywa”, Prezes Fundacji "Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych" w Łasinie
- Panel moderowała **dr Marta Karwacka** – ekspert w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu i współpracy międzysektorowej, ekspert Forum Odpowiedzialnego Biznesu, wykładowca Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie i *WSB w Toruniu*, ekspert ds. CSR

rekomendowanym przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, konsultant GoodBrand/ Better

- **Targi Dobrych Praktyk**

Celem Targów, kierowanych do przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej z województwa kujawsko-pomorskiego, było:

- 1) promowanie dobrych praktyk w obszarze realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej,
- 2) upowszechnianie idei ekonomii społecznej w regionie, jako jednego z narzędzi w zakresie integracji społecznej i zawodowej grup defaworyzowanych na rynku pracy,
- 3) prezentacja produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej z naszego regionu.

Targi Dobrych Praktyk organizowane były we współpracy z poszczególnymi OWES w subregionach nr 1, 2 i 3 oraz we współpracy ze Spółdzielnią Socjalną twoje Smaki w subregionie nr 4. Odbyły się w formule dwudniowej – jednego dnia odbywała się prezentacja PES na stoiskach i straganach, kolejnego dnia odbywała się konferencja/seminarium tematyczne:

- W dniach 25-26 czerwca 2017 roku zorganizowano Targi Dobrych Praktyk w Wąbrzeźnie. W ramach Jarmarku Ekologicznego podmioty ekonomii społecznej zaprezentowały swoje produkty. W drugim dniu odbyło się seminarium lokalne, z udziałem przedstawicieli lokalnego samorządu, podmiotów ekonomii społecznej, instytucji pomocy społecznej i rynku pracy oraz Zespołu ds. Ekonomii Społecznej Powiatu Wąbrzeskiego. Celem seminarium było pokazanie, jak efektywnie realizować zadania własne samorządu we współpracy z podmiotami ekonomii społecznej np. organizacjami pozarządowymi, spółdzielniami socjalnymi. W trakcie seminarium uczestnicy odwiedzili siedzibę Zakładu Aktywności Zawodowej Mango w Wąbrzeźnie, podmiotu ekonomii społecznej, w którym zatrudnienie znajdują osoby niepełnosprawne. W seminarium wzięło udział 85 osób.
- W dniach 3-4 września 2017 roku zorganizowano Targi Dobrych Praktyk w Centrum Targowym PARK w Toruniu. Dzień pierwszy odbył się podczas Międzynarodowego Forum Ekonomii Społecznej. Drugiego dnia odbyła się konferencja pn. „Kooperacja Międzysektorowa, czyli rozwój bez stereotypów”. Konferencja była podzielona na dwie części, podczas sesji pierwszej pt. „Kooperacja – dobre praktyki” przedstawione zostały dobre praktyki z regionu. Sesja druga pt. „Społecznie odpowiedzialne zamówienia w JST” to m.in. omówienie przepisów oraz przełożenie ich na praktykę. Ponadto podczas całej konferencji wykłady były przeplatane warsztatem poświęconemu zarządzaniu projektem PCM. Celem warsztatu była próba odpowiedzi na pytanie „Jakie działania są kluczowe, by osiągnąć efektywność kooperacji między sektorem JST i PES?”. W konferencji wzięło udział 85 osób.
- W dniach 10-11 września 2017 roku zorganizowano Targi Dobrych Praktyk w Parku Myślińskim w Bydgoszczy w ramach Jarmarku Kujawsko-Pomorskiego, gdzie PES mogły zaprezentować swoje produkty i usługi. Drugiego dnia odbyło się seminarium pt.

„Ekonomia społeczna jako przestrzeń innowacji w obszarze usług użyteczności publicznej.” W programie znalazło się m.in. wystąpienie na temat projektowania strategicznego, projektów innowacyjnych w obszarze ekonomii społecznej, a także doświadczenia z wizyt studyjnych do Włoch (do Konsorcjum PES „Oscar Romero” w regionie Emilia Romagna) i Niemiec (w mieście Münster do PES aktywizujących osoby młode). W seminarium wzięło udział 87 osób.

- W dniach 9-10.10.2017 roku w Inowrocławiu odbyły się Targi Dobrych Praktyk w ramach których miało miejsce seminarium dot. m.in. współpracy PES z biznesem i roli ekonomii społecznej w zakresie integracji społecznej i zawodowej grup de faworyzowanych na rynku pracy. Uczestnicy mieli okazję wysłuchać prelekcji na temat m.in. korzyści kapitału społecznego dla poprawy jakości życia i wzrostu zamożności w małych i średnich gospodarstwach rolnych oraz innowacji społecznych w praktyce. W seminarium wzięło udział 80 osób. Drugiego dnia odbył się festyn podmiotów ekonomii społecznej, podczas którego PES prezentowały swoje produkty i usługi.

- ***Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (8 Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej)***

Dnia 3 października 2017 roku odbyło się 8 Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej, które po raz kolejny przyjęło charakter *Międzynarodowego Forum Ekonomii Społecznej*. W wydarzeniu wzięło udział 175 osób reprezentujących samorządy lokalne, podmioty ekonomii społecznej z regionu, przedstawiciele nauki i biznesu. Celem wydarzenia było zwiększenie świadomości nt. ekonomii społecznej wśród przedstawicieli środowiska nauki i biznesu, budowanie powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym.

W konferencji pn. „Sięgamy po więcej” wzięli udział przedstawiciele środowisk zaangażowanych w rozwój ekonomii społecznej – m.in. samorządów lokalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej z regionu, przedstawiciele nauki i biznesu. Konferencję rozpoczęła sesja plenarna dotycząca ekonomii społecznej na świecie i w Polsce, z udziałem gości specjalnych:

- Młodzi przedsiębiorcy – Wojciech Konrad, dyrektor Mission Locale Picardie Maritime, Abeville France,
- Społeczna Odpowiedzialność Biznesu w skali międzynarodowej – prezentacja działań CSR firmy Ferrero, Włochy, Małgorzata Szleszyńska, Kierownik ds. Relacji Korporacyjnych, Instytucjonalnych i PR,
- Społeczna Odpowiedzialność Biznesu w regionie – Prezentacja działań CSR firmy Frauenthal Automotive Toruń, Anna Kostrzewska, HR Manager.

W części drugiej konferencji odbył się panel tematyczny dotyczący przedsiębiorczości społecznej wśród młodych osób:

- Młodzi w biznesie – Irmina Marcinkiewicz, współwłaścicielka MSU Publishing,
- Pokolenie Y wobec rozwiązań ekonomii cyrkularnej – dr Anna Dziadkiewicz, wykładowca Uniwersytetu Gdańskiego, koordynator międzynarodowych projektów w MŚP.

Następnie przedstawiono dobre praktyki przedsiębiorstw społecznych z regionu i kraju, gdzie wystąpili:

- Spółdzielnia Socjalna „Negocjator”, Liksajny – Piotr Stobniak, Prezes Zarządu,
- Spółdzielnia Socjalna „Dalba”, Puck – Agnieszka Dejna, Pełnomocnik Zarządu, Janusz Golisowicz, Prezes Zarządu,
- Spółdzielnia Socjalna „Fajna Sztuka”, Warszawa – Paweł Frąckiewicz, Wiceprezes Zarządu, twórca filmowy, operator filmowy,
- Fundacja „Pro Omnis”, Bydgoszcz – Agnieszka Lange-Olszewska, Prezes Zarządu,
- Fundacja „Alternatywna”, Toruń – Agnieszka Rogaszewska, Prezes Zarządu,
- Fundacja „Aktywizacji i Integracji”, Nowe – Magdalena Cichowicz, Członek Zarządu,
- Fundacja „Makowo”, Świecie – Anita Iwona Zaremba-Szydeł, Prezes Zarządu,
- Fundacja „Dla Ciebie”, Małe Rudy – Joanna Perszon, Prezes Zarządu,
- „Wioska Mydlarska” sp. z o.o., Górzno – Jacek Hila, Pełnomocnik Prezesa Zarządu.

Podczas konferencji wręczono także szereg wyróżnień – Samorząd Przyjazny Ekonomii Społecznej, Wyróżnienia Specjalne Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego za szczególne zaangażowanie w rozwój ekonomii społecznej w regionie, a także na arenie międzynarodowej. Ważnym elementem było także wręczenie certyfikatów „Zakup Prospołeczny”, które otrzymały podmioty ekonomii społecznej charakteryzujące się dobrą jakością produktów i usług. W trakcie forum odbywała się część wystawiennicza, połączona z Targami Dobrych Praktyk, podczas której 20 przedsiębiorstw społecznych z regionu miało okazję prezentować swoje wyroby i usługi.

Forum odbyło się pod patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Działania realizowane przez OWES-y

Wszystkie Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej były współorganizatorami opisanych powyżej Targów Dobrych Praktyk na terenie swoich subregionów.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W 2017 r. OWES przygotował 20 publikacji w ramach newslettera. Ponadto prezentował wspierane przez siebie PES na różnego rodzaju spotkaniach organizowanych przez OWES i podmioty zewnętrzne, np. podczas wizyty studyjnej ROPS Białystok, spotkania dla pracowników Biur Karier uczelni wyższych z regionu, Forum Współpracy Na Rzecz Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „Ziemi Gotyku”, XIV Toruńskiego Forum Organizacji Pozarządowych w Toruniu, konferencji "Chcieć to móc - dotacje unijne Twoją nową drogą" organizowanej przez LGD Zakole Dolnej Wisły.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES prowadzi portal upowszechniający wysokiej jakości usługi i produkty podmiotów ekonomii społecznej w województwie: www.odpowiedzialnezakupy.pl. Ponadto w 2017 roku przeprowadził 4 seminaria.

Cel szczegółowy 2.3

Rozwój infrastrukturalnego systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie

Kierunek interwencji:

2.3.1 Rozwój kompleksowego wsparcia PES, w tym spółdzielni socjalnych, opartego na sieci ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, dostępnych w każdym powiecie.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ realizowane były 4 projekty, w ramach których finansowane są działania akredytowanych Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej.

W 2016 roku Instytucja Zarządzająca Kujawsko-Pomorskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014-2020 rozstrzygnęła konkurs w ramach Poddziałania 9.4.1 Rozwój podmiotów sektora ekonomii społecznej [konkurs nr RPKP.09.04.01-IZ.00-04-016/16], w wyniku którego funkcjonują cztery OWES. Wsparcie infrastrukturalne ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim obrazuje Aneks nr 7 do Sprawozdania – Baza OWES.

2.3.2 Wspieranie i upowszechnianie instrumentów finansowych dla PES poprzez rozwój oferty dotacji, pożyczek i poręczeń skierowanych do PES.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ udzielono 8 pożyczek podmiotom ekonomii społecznej o łącznej wartości 840.000,00 zł,
- ✓ udzielono 4 poręczeń podmiotom ekonomii społecznej o łącznej wartości 228.000,00 zł.

Działania realizowane przez Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. udziela poręczeń bezzwrotnego wsparcia finansowego przyznawanego przez OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenie Tilia.

Warunki poręczeń dla PES:

- poręczenie udzielane jest w złotych do kwoty z góry oznaczonej
- wysokość poręczenia - do 50% kwoty kapitału przyznanego przez ECWM wsparcia finansowego
- poręczenie jest udzielane na okres ustalony w umowie poręczenia
- maksymalny okres poręczenia - 66 miesięcy
- zabezpieczenie poręczenia - weksel własny in blanco Beneficjenta
- od udzielonego poręczenia fundusz pobiera od Beneficjenta wsparcia finansowego jednorazową prowizję.

W 2017 r. Fundusz udzielił poręczeń 4 podmiotom ekonomii społecznej o łącznej wartości 228.000,00 zł

Działania realizowane przez Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych TISE S.A.

Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych (TISE) prowadzi preferencyjny fundusz pożyczkowy dla podmiotów ekonomii społecznej. Środki przeznaczone na pożyczki pochodzą z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER).

Środki z pożyczki można przeznaczyć na: finansowanie rozpoczęcia działalności, a w szczególności kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego we wczesnej fazie rozwoju działalności gospodarczej, zwiększenie wartości majątku trwałego – zakup nowych, odtworzenie zużytych bądź modernizację istniejących środków trwałych związanych z prowadzoną lub planowaną działalnością, np.: zakup wyposażenia, maszyn, urządzeń, aparatów, w tym środków transportu bezpośrednio związanych z działalnością PES, bieżącą działalność przedsiębiorstwa (np. pokrycie części kosztów zatrudnienia personelu, kosztów administracyjnych, kosztów zakupu drobnego wyposażenia itp.), rozszerzenie działalności przedsiębiorstwa poprzez podejmowanie działań mających na celu zwiększenie osiąganych przychodów, w tym finansowanie przedsięwzięć mających na celu rozpoczęcie nowej lub innej od dotychczas prowadzonej działalności, tworzenie nowych miejsc pracy, a także wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych lub technicznych.

Oferowane są dwa rodzaje pożyczek:

- pożyczka na start - maksymalna kwota do 100.000,00 zł,
- pożyczka na rozwój- maksymalna kwota do 500.000,00 zł.

W roku 2017 Fundusz TISE udzielił 8 (ośmiu) pożyczek PES z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. 6 z nich to pożyczki w ramach ww. preferencyjnego programu TISE-POWER, a 2 to pożyczki pomostowe ze środków własnych TISE. Łączna kwota udzielonych pożyczek to 840 tys. zł.

2.3.3 Stałe doradztwo dla PES.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ 5 PES skorzystało z doradztwa świadczonego przez Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.
- ✓ OWES-y realizowały doradztwo biznesowe przeznaczone dla PES.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES zrealizował w 2017 roku 25,5 godzin doradztwa biznesowego skierowanego do 5 PES. Doradztwo świadczone dla PS i grup inicjatywnych na rzecz powstania PS, polegał na wsparciu w zakresie ekonomizacji PES .

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W 2017 roku zrealizowano 504 godziny doradztwa biznesowego dla 157 osób. Doradztwo biznesowe obejmowało doradztwo branżowe, zgodnie z profilem działalności, dopasowane do potrzeb klienta, poszukiwanie partnerów, identyfikacja nisz rynkowych, przygotowanie i praca nad biznesplanem, negocjacje z instytucjami finansującymi.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

W 2017 roku zrealizowano 83 godziny doradztwa biznesowego dla 10 odbiorców.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

W 2017 roku zrealizowano 5 usług doradztwa biznesowego dla 8 PES. Działania podejmowane w ramach usługi doradczej obejmowały: analizowanie rynku pod kątem przygotowania do podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej, przygotowanie wsparcia we wstępnej fazie tworzenia grupy inicjatywnej pod kątem zagadnień prawno-organizacyjnych dotyczących przedsiębiorstw społecznych, doradztwo zawodowe i branżowe, związane z przedmiotem prowadzonej przez PES działalności gospodarczej lub / i statutowej odpłatnej (dopasowane dla konkretnego klienta), poszukiwanie partnerów, identyfikację nisz rynkowych, przygotowanie danych i ofert, przygotowanie oraz praca nad biznesplanem. Zakres usług w ramach doradztwa obejmował analizę potrzeb, wymagań, oczekiwań klienta określonych w ramach Planu Działania, rozeznanie bieżącego problemu i potencjału biznesowego klienta, przygotowanie procesu doradztwa, przygotowanie etapów rozwiązania problemu klienta oraz opracowanie ścieżki prowadzącej do utworzenia przedsiębiorstwa społecznego.

Działania realizowane przez inne podmioty

W 2017 roku pracownicy Toruńskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. udzielili informacji o poręczeniach oraz porad dla 20 podmiotom ekonomii społecznej.

2.3.4 Upowszechnienie standardów i mechanizmów certyfikacji w podmiotach tworzących system wsparcia dla PES.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ 4 OWES-y z województwa kujawsko-pomorskiego posiadały status Akredytowanego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej Wysokiej Jakości.

System akredytacji i standardów działania instytucji wsparcia ekonomii społecznej.

W 2016 roku Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, na podstawie wyników procedury powtórnej weryfikacji oraz po zapoznaniu się z rekomendacjami Komitetu Akredytacyjnego przyznała status akredytowanego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej Wysokiej Jakości 4 OWES-om z województwa kujawsko-pomorskiego:

- OWES w Toruniu tworzony przez Europejskie Centrum Wspierania Młodzieży w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Tilia,
- OWES tworzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK,
- Kujawsko-Pomorski OWES tworzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Kobiet Gineka,
- OWES Kujawsko-Pałuckie Centrum Ekonomii Społecznej prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy oraz Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy.

Akredytacja AKCES przyznawana jest na 2 lata.

2.3.5 Wsparcie tworzenia inkubatorów i klastrów przedsiębiorczości społecznej.

Kierunek interwencji nie był realizowany w 2017 r.

2.3.6 Tworzenie innych alternatywnych form wsparcia PES.

Kierunek interwencji nie był realizowany w 2017 r.

Cel szczegółowy 2.4

Rozwój instytucjonalnego wsparcia ekonomii społecznej w regionie

Kierunek interwencji:

2.4.1 Koordynowanie na poziomie województwa działań na rzecz ekonomii społecznej w regionie.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ ROPS w Toruniu kontynuował realizację projektu pn. „Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim” w ramach RPO WK-P 2014-2020.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) art. 21 pkt 4a, do zadań samorządu województwa należy m.in. koordynowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w regionie. Działania te w województwach wykonują jednostki organizacyjne – regionalne ośrodki polityki społecznej.

Działania te obejmują w szczególności¹³:

- 1) rozwój infrastruktury usług aktywizacji, integracji oraz reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 2) inspirowanie i promowanie nowych metod działań w zakresie aktywizacji, integracji oraz reintegracji społecznej i zawodowej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 3) wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy pomiędzy samorządami lokalnymi a podmiotami świadczącymi usługi aktywizacji, integracji oraz reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) monitorowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości społecznej służącej zwiększeniu aktywności społecznej i zawodowej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 5) zwiększanie kompetencji służb zajmujących się aktywizacją, integracją oraz reintegracją społeczną i zawodową osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Od 2016 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu realizuje projektu pn. „*Koordinacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim*” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo, Działanie 9.4 Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałanie 9.4.2 Koordinacja sektora ekonomii społecznej.

Działania podejmowane w projekcie zostały przygotowane z uwzględnieniem zapisów *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020* oraz *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* :

Wsparcie działań z zakresu koordynacji i monitorowania rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie obejmujące:

- a) *tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie, w tym w szczególności poprzez organizowanie regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, umożliwiających wymianę informacji pomiędzy ośrodkami na temat podejmowanych działań, postępów i problemów w realizacji wsparcia, stosowanych rozwiązań i metodach pracy itp., a także agregowanie informacji na temat działalności OWES i wyników ich pracy na poziomie całego regionu oraz uspołnianie i synchronizowanie tych działań w regionie. Wspieranie działań OWES nakierowanych na jednostki samorządu terytorialnego;*
- b) *tworzenie regionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy) oraz włączanie podmiotów ekonomii społecznej w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry);*

¹³ Art. 21a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.)

- c) tworzenie regionalnych sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ), mających umożliwić wzajemne uczenie się i wymianę informacji oraz wsparcie tych podmiotów w osiągnięciu standardów usług;
- d) inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej m.in. w celu zapewnienia ciągłości procesu reintegracyjnego, a także współpracy ww. podmiotów z innymi podmiotami takimi jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa m.in. w celu zwiększenia liczby staży i praktyk w PES czy też w typowych przedsiębiorstwach;
- e) budowanie powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji) w celu nawiązania stałej współpracy;
- f) organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności PES jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży ich produktów i usług świadczonych na poziomie regionalnym (np. targi ekonomii społecznej, sprzedaż produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej za pomocą jednego regionalnego portalu);
- g) współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności z PES, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej (spotkania, wymiana informacji, dobre praktyki, doradztwo), stosowania klauzul społecznych lub społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, zlecenia zadań PES;
- h) wspieranie realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie;
- i) zapewnienie funkcjonowania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac oraz tworzenie możliwości współpracy kluczowych interesariuszy w zakresie kreowania rozwoju ekonomii społecznej w regionie;
- j) wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej;
- k) reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których jest możliwy regionalny rozwój ekonomii społecznej;
- l) ewaluacja działań OWES.

Informacje o projekcie:

- Tytuł projektu: **Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim**
- Beneficjent: **Województwo Kujawsko-Pomorskie**
- Realizator projektu: **Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu**

- Termin realizacji: **01.01.2016 r. – 31.12.2018 r.**
- Wartość projektu: **1.813.010,00 zł**
- Kwota dofinansowania: **1.541.058,50 zł**
- Cel główny projektu: **Zwiększenie skuteczności i intensywności działań koordynujących rozwój sektora ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim**
- Realizowane w ramach projektu przedsięwzięcia są zgodne z **Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej** oraz **Kujawsko-Pomorskim Programem na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020**
- **Grupy docelowe:**
 - podmioty, o których mowa w art. 4, ust. 2 pkt. 2 i 3 *ustawy o spółdzielniach socjalnych*;
 - podmioty ekonomii społecznej;
 - pracownicy i wolontariusze podmiotów ekonomii społecznej;
 - jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne;
 - pracownicy i wolontariusze jednostek samorządu terytorialnego oraz ich jednostek organizacyjnych;
 - instytucje rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej;
 - ośrodki wsparcia ekonomii społecznej (OWES);
 - pracownicy i wolontariusze OWES;
 - przedstawiciele sektora nauki i biznesu.
- W ramach projektu, do końca 2018 roku zaplanowano realizację **wskaźników rezultatu i produktu** na poziomie:
 - ✓ Liczba inicjatyw dotyczących rozwoju ekonomii społecznej sfinansowanych ze środków EFS – **26**
 - ✓ Liczba gmin, które uwzględniły w dokumentach strategicznych ekonomię społeczną – **35**
 - ✓ Liczba porozumień zawartych w ramach sieciowania – **6**
 - ✓ Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem w ramach sieciowania – **160**
 - ✓ Liczba gmin objętych działaniami upowszechniającymi współpracę z podmiotami ekonomii społecznej – **58**
 - ✓ Liczba pracowników lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, którzy zostali objęci wsparciem w ramach projektu – **450**

Poszczególne działania ROPS w ramach realizacji ww. projektu zostały opisane w sprawozdaniu w poszczególnych kierunkach interwencji.

2.4.2 Inspirowanie i wspieranie funkcjonowania reprezentacji środowiska ekonomii społecznej i jej otoczenia (w formie lokalnych i regionalnych zespołów ds. ekonomii społecznej).

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ obradował *Regionalny Komitet Ekonomii Społecznej* (2 posiedzenia),
- ✓ zostały powołane Podkomitety Monitorujące Ekonomię Społeczną w poszczególnych subregionach,

- ✓ funkcjonowało 17 lokalnych zespołów ds. ekonomii społecznej.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

- **Regionalny Komitet Ekonomii Społecznej**

W 2017 roku odbyły się dwa spotkania *Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej* (RKES).

W dniu 25 kwietnia 2017 r. w Zakładzie Aktywności Zawodowej we Włocławku, odbyło się III posiedzenie Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej. W ramach spotkania odbyły się m.in. warsztaty dotyczące spójnej integracji regionalnej w obszarze ekonomii społecznej. Swoim zakresem tematycznym warsztaty obejmowały zagadnienia związane ze stanem wdrażania polityki rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim, najważniejsze sukcesy, a także największe wyzwania i cele zaplanowane do realizacji w obszarze ekonomii społecznej w regionie. Wypracowane podczas warsztatu wnioski pomogą efektywnie zaplanować działania dla członków Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej i innych interesariuszy zaangażowanych w rozwój ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim. Ponadto uczestnicy spotkania mieli okazję zapoznać się z działalnością ZAZ we Włocławku.

W dniu 19 września 2017 roku w siedzibie Warsztatu Terapii Zajęciowej Fundacji na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ARKADIA w Toruniu, odbyło się IV posiedzenie Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej. Głównym punktem spotkania była prezentacja sprawozdania z realizacji w 2016 r. Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020, które zostało przyjęte przez Komitet. Podczas posiedzenia omówione zostały działania w zakresie upowszechniania ekonomii społecznej w regionie, planowane do realizacji w 2017 roku, m.in. 8 Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej, a także regulamin przyznawania wyróżnień „Samorząd Przyjazny Ekonomii Społecznej”. W ramach spotkania kontynuowane były również, rozpoczęte na poprzednim posiedzeniu *Komitetu*, warsztaty w zakresie zagadnień „Spójnej integracji regionalnej ekonomii społecznej”. Uczestnicy spotkania mieli także okazję zwiedzić obiekty i zapoznać się z działalnością Warsztatu Terapii Zajęciowej oraz Specjalistycznego Środowiskowego Domu Samopomocy, prowadzonych przez Fundację na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ARKADIA.

W 2017 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął dwie uchwały aktualizujące skład osobowy Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej (uchwała nr 21/959/17 z dnia 31 maja 2017 r. oraz uchwała nr 45/2025/17 z dnia 8 listopada 2017 r.)

Skład Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej - Aneks nr 8 do sprawozdania.

- **Podkomitety Monitorujące Ekonomię Społeczną w subregionach**

Podczas III posiedzenia RKES powołane zostały cztery Podkomitety Monitorujące Ekonomię Społeczną w subregionach. Zgodnie z założeniami, każdy z podkomitetów liczy około 15 osób, a wskazane osoby reprezentują instytucje i podmioty bezpośrednio lub pośrednio zaangażowane w działania na rzecz ekonomii społecznej w subregionach. Podkomitety działają na obszarach spójnych z działalnością i funkcjonowaniem Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Do zadań podkomitetów należy m.in. monitorowanie rozwoju ekonomii społecznej w subregionie, identyfikacja barier i problemów w rozwoju przedsiębiorczości społecznej, współpraca w zakresie realizacji Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020.

W 2017 r. odbyły się dwa posiedzenia Podkomitetów:

- 5 grudnia 2017 r. w Łasinie odbyło się spotkanie Podkomitetu Monitorującego Ekonomię Społeczną w Subregionie nr 3. Spotkanie odbyło się przy okazji uroczystości z okazji 5-lecia Spółdzielni Socjalnej Perspektywa oraz otwarcia Ośrodka Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym w Łasinie. Po uroczystości Podkomitet zebrał się na roboczym spotkaniu w celu ustalenia trybu prac i konwencji kolejnych spotkań oraz wzajemnego poznania się członków Podkomitetu.
- 20 grudnia 2017 r. w gospodarstwie agroturystycznym Państwa Zofii i Mariana Kulczyków w Bysławiu odbyło się spotkanie Podkomitetu Monitorującego Ekonomię Społeczną w Subregionie nr 1. Obok spraw organizacyjnych związanych z działaniem Podkomitetu, tematem przewodnim było funkcjonowanie gospodarstw opiekuńczych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Gospodarzem spotkania był Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, w osobie Dyrektora Ryszarda Kamińskiego.

Działania realizowane przez samorządy lokalne¹⁴

W 2017 roku w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało 17 lokalnych zespołów ds. ekonomii społecznej.

Zespoły funkcjonowały w następujących powiatach i gminach:

- Powiat Brodnicki,
- Gmina Miasta Brodnica,
- Powiat Bydgoski,
- Gmina Miasta Chełmno,
- Gmina Miasta Ciechocinek,
- Gmina Dobrcz,
- Gmina Gostycyn,
- Gmina Gruta,
- Gmina Inowrocław,
- Gmina Płużnica,
- Powiat Rypiński,
- Gmina Skrwilno,
- Powiat Świecki,
- Gmina Świekatowo,
- Powiat Wąbrzeski,
- Gmina Miasta Włocławek,
- Gmina Miasta Toruń.

Działania realizowane przez OWES-y

¹⁴ Źródło danych: informacja otrzymana od JST z województwa kujawsko-pomorskiego.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

W 2017 roku, w subregionie działało siedem lokalnych zespołów ds. ekonomii społecznej, w skład których wchodziły łącznie 84 osoby.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

W 2017 roku odbyło się 35 spotkań inicjujących partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

2.4.3 Wdrożenie struktury i mechanizmów stałej wymiany wiedzy i doświadczeń na rzecz ekonomii społecznej na płaszczyźnie krajowej i międzynarodowej (np. wizyty studyjne, prezentacje dobrych praktyk, Kujawsko-Pomorski Portal Ekonomii Społecznej/strona internetowa).

- ✓ panel w ramach *Welconomy Forum*,
- ✓ *Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (8 Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej)*,
- ✓ powstał portal ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim, pod adresem es.rops.torun.pl
- ✓ aktualizowano zakładkę poświęconą ekonomii społecznej na stronie internetowej ROPS

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

• ***Welconomy Forum***

W dniu 14 marca 2017 roku zorganizowano i przeprowadzono panel poświęcony ekonomii społecznej - debata pn. „Jak przyciągnąć dwa światy?” *Korzyści z partnerstwa w obszarze biznesu i ekonomii społecznej* w ramach *XXIV Forum Gospodarczego (Welconomy Forum in Toruń)*. Panel na stałe wpisał się w kalendarz wydarzeń o charakterze krajowym i międzynarodowym służącym wymianie doświadczeń i wiedzy na temat ekonomii społecznej (Wydarzenie zostało opisane w sprawozdaniu - kierunek interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

• ***Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej)***

Dnia 3 października 2017 roku w Toruniu odbyło się *Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej*. W wydarzeniu wzięło udział 175 osób reprezentujących samorządy lokalne, podmioty ekonomii społecznej z regionu, przedstawiciele nauki i biznesu. Forum jest stałym wydarzeniem stanowiącym mechanizm wymiany wiedzy i doświadczenia w zakresie zagadnień ekonomii społecznej (Wydarzenie zostało opisane w sprawozdaniu - kierunek interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

- Powstał portal ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim, pod adresem es.rops.torun.pl - opis w sprawozdaniu w ramach kierunku interwencji 2.1.3 Udostępnianie informacji o podmiotach oferujących szkolenia i doradztwo dla PES i osób zainteresowanych uzyskaniem wsparcia w ramach ekonomii społecznej (bank informacji).

Aktualizowano zakładkę poświęconą ekonomii społecznej na stronie internetowej ROPS - opis w sprawozdaniu w ramach kierunku interwencji 2.1.3 Udostępnianie informacji o podmiotach oferujących szkolenia i doradztwo dla PES i osób zainteresowanych uzyskaniem wsparcia w ramach ekonomii społecznej (bank informacji).

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES zorganizował wizytę studyjną dla 13 osób oraz 117 spotkań animacyjnych, w których wzięły udział 223 osoby. Wizyta studyjna dla przedstawicieli nowoutworzonych PS odbyła się w Kaczym Bagnie w gminie Kurzętnik (województwo warmińsko-mazurskie) w celu wymiany wiedzy i doświadczeń (obszar zarządzania PS, funkcjonowania w obszarze edukacji pozaformalnej i alternatywnej). Spotkania animacyjne dotyczyły przybliżenia założeń sektora ES, przedstawieniu dobrych praktyk oraz oferty OWES. Miały na celu zachęcenia do tworzenia PES/PS, współpracy lokalnej, wyłonieniu grup inicjatywnych kontekście konkursów dotacyjnych.

Ponadto OWES uaktualniał swoją stronę internetową oraz profil na facebooku przynajmniej raz w tygodniu, a także 2 razy wysyłał wiadomości newsletterem do 440 odbiorców.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES zorganizował wizytę studyjną w Austrii, w której uczestniczyli przedstawiciele ośmiu gmin. Ponadto prowadzenie strony OWES oraz profilu na facebooku, które są miejscami stałej wymiany doświadczeń na rzecz ekonomii społecznej na płaszczyźnie zarówno krajowej, jak i międzynarodowej, o czym świadczy licznik wejść na strony, polubienia i wiadomości.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES zorganizował 3 wizyty studyjne dla 45 osób.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES organizował spotkania tematyczne dla osób bezrobotnych celem przybliżenia informacji związanych z integracją społeczną i zawodową oraz cykliczne spotkania dla przedstawicieli JST i NGO na poziomie regionalnym i subregionalnym związane m.in. z propagowaniem idei potencjału ES.

2.4.4 Wdrożenie stałego mechanizmu monitorowania i oceny działania systemu wsparcia w oparciu o funkcjonujące standardy.

Kierunek interwencji nie był realizowany w 2017 roku. MRPiPS przyznał akredytację poszczególnym OWES w 2016 r. na 2 lata. Zgodnie z terminem przyznanych akredytacji OWES, dotychczasowy system wsparcia oferowanego przez OWES monitorowany będzie w 2018 r.

2.4.5 Monitorowanie i konsultowanie rozwiązań prawno-instytucjonalnych tworzonych przez władze krajowe.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ na stronie internetowej ROPS dostępny był katalog aktów prawnych z obszaru pomocy społecznej, zatrudnienia socjalnego, rynku pracy, zatrudniania osób niepełnosprawnych i spółdzielczości,
- ✓ przekazano członkom RKES do konsultacji wstępny projekt założeń do ustawy o zasadach udziału podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej przygotowany przez MRPiPS.

2.4.6 Upowszechnianie i inicjowanie nawiązywania kontaktów PES z biznesem (np. Targi Ekonomii Społecznej).

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ zorganizowano panel w ramach *Welconomy Forum*,
- ✓ zorganizowano *Targi Dobrych Praktyk*,
- ✓ zorganizowano warsztat w ramach *Międzynarodowego Forum Ekonomii Społecznej*.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

• Welconomy Forum

W dniu 14 marca 2017 roku zorganizowano i przeprowadzono panel poświęcony ekonomii społecznej - debata pn. „Jak przyciągnąć dwa światy?” *Korzyści z partnerstwa w obszarze biznesu i ekonomii społecznej* w ramach *XXIV Forum Gospodarczego (Welconomy Forum In Toruń)* w dniu 14 marca 2017 roku. W spotkaniu i części warsztatowej uczestniczyły 23 osoby – przedstawiciele świata nauki, biznesu, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES), podmiotów ekonomii społecznej (PES) oraz przedstawiciele RKES. Celem wydarzenia było upowszechnienie ekonomii społecznej w regionie oraz umożliwienie nawiązania kontaktów pomiędzy podmiotami ekonomii

społecznej a światem biznesu. W trakcie spotkania wskazano na korzyści wynikające ze wzajemnej współpracy, omówiono możliwości i ewentualne ograniczenia oraz poruszono zagadnienie społecznej odpowiedzialności biznesu (wydarzenie zostało opisane w sprawozdaniu - kierunek interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

- **Targi Dobrych Praktyk**

Zorganizowano w każdym z czterech subregionów Targi Dobrych Praktyk (25-26 czerwca 2017 r. w Wąbrzeźnie, 3-4 września 2017 r. w Toruniu, 10-11 września 2017 r. w Bydgoszczy oraz 9-10 października 2017 r. w Inowrocławiu). Celem Targów, kierowanych do przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej z województwa kujawsko-pomorskiego, było m.in. promowanie dobrych praktyk w obszarze realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej. Targi zostały zorganizowane w formule dwudniowej – jednego dnia odbywała się prezentacja PES na stoiskach i straganach, kolejnego dnia odbywała się konferencja/seminarium tematyczne.

Wydarzenia zostały opisane w sprawozdaniu - kierunek interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim.

- **Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej)**

Dnia 3 października 2017 roku w Toruniu odbyło się *Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej*. W wydarzeniu wzięło udział 175 osób reprezentujących samorządy lokalne, podmioty ekonomii społecznej z regionu, przedstawiciele nauki i biznesu.

Tematyka sesji plenarnej oraz pozostałych części 8 *Międzynarodowego Forum Ekonomii Społecznej*, umożliwiło przybliżenie szerokiemu gronu uczestników korzyści wynikających z nawiązywania współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami społecznymi a światem biznesu. (Wydarzenie zostało opisane w sprawozdaniu - kierunek interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W ramach działań kooperacyjnych OWES zorganizował 13 spotkań z udziałem przedstawicieli biznesu (IPH, TZMO, CKK Jordanki, Inne Spojrzenie, Sanatorium Krystynka, Rumińscy B.K. Piekarnia Cukiernia, PTG Twierdza Toruń - Fort IV, Firma Snake s.c.; ROEE sp. z o.o.). Ponadto OWES brał udział w spotkaniach networkingowych LGD Dla Miasta Torunia oraz IPH w Toruniu, w spotkaniu Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej Bydgoszczy, spotkaniu przygotowawczym do podpisania umowy o współpracy z Toruński Funduszem Poręczeń Kredytowych, w Forum Współpracy na Rzecz Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „Ziemi Gotyku”, a także w debacie nt.

Paktów Zatrudnieniowych organizowanej przez PUP Aleksandrów Kujawski. Zorganizowano także 2 stoiska rotacyjne dla PES podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego w Toruniu, z których skorzystało łącznie 16 PES z regionu. OWES podpisał listy intencyjne, umowy i porozumienia o współpracy z następującymi instytucjami:

Instytucje Otoczenia Biznesu

1. Kujawsko-Pomorska Organizacja Pracodawców Lewiatan – list intencyjny z 11.04.2017
2. Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu – list intencyjny z 30 stycznia 2017

Instytucje finansowe

1. Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Spółka z o.o. – umowa o współpracy z 19.05.2017
2. Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych SA w Warszawie – porozumienie o współpracy

Biznes

1. Snake s.c. – list intencyjny o współpracy - organizator Jarmarku Bożonarodzeniowego w Toruniu

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES brał udział w 2 wydarzeniach, których celem było upowszechnianie i inicjowanie nawiązywania kontaktów PES z biznesem. Jego rola polegała na pomocy przy organizacji spotkań oraz podaniu kontaktów do PES.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES brał udział w 6 wydarzeniach, których celem było upowszechnianie i inicjowanie nawiązywania kontaktów PES z biznesem, m.in. panelach dyskusyjnych z przedstawicielami JST, NGO i osób zainteresowanych rozwojem ES, a także w Targach Edukacji i Pracy.

Priorytet 3

Współpraca podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną i innymi podmiotami

Cel szczegółowy 3.1

Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczności lokalnych

Kierunek interwencji:

3.1.1 Popularyzowanie ekonomii społecznej i PES wśród przedstawicieli samorządów lokalnych regionu, mediów, służb zatrudnienia i służb społecznych.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ zorganizowano *Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (8 Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej)*,
- ✓ popularyzowano ekonomię społeczną podczas lokalnych i regionalnych wydarzeń.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

- ***Welconomy Forum***

W dniu 14 marca 2017 roku zorganizowano i przeprowadzono panel poświęcony ekonomii społecznej - debata pn. „Jak przyciągnąć dwa światy?” *Korzyści z partnerstwa w obszarze biznesu i ekonomii społecznej* w ramach *XXIV Forum Gospodarczego (Welconomy Forum in Toruń)*. Wśród uczestników panelu znaleźli się przedstawiciele JST oraz lokalnych mediów a całe wydarzenie było także opisywane na różnych portalach internetowych (wydarzenie zostało opisane w sprawozdaniu - kierunek interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

- ***Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (8 Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej)***

Dnia 3 października 2017 roku w Toruniu odbyło się *Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej*. W wydarzeniu wzięło udział 175 osób reprezentujących samorządy lokalne, podmioty ekonomii społecznej z regionu, przedstawiciele nauki i biznesu.

Podczas gali po raz kolejny przyznano wyróżnienia *Samorząd Przyjazny Ekonomii Społecznej*, które odebrali reprezentanci dziewięciu kujawsko-pomorskich miast, gmin i powiatów (lista wyróżnionych w sprawozdaniu - kierunek interwencji 3.1.2 Działania na rzecz zwiększenia udziału PES w realizacji zadań publicznych w tym upowszechnianie mechanizmów zamawiania usług i produktów PES m. in. z zastosowaniem klauzul społecznych)

Wręczone zostały również Wyróżnienia Specjalne Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego za szczególne zaangażowanie w rozwój ekonomii społecznej. Wyróżnienia otrzymali:

- Marta Kowaliszyn (ZAZ Wąbrzeźno) „za szczególne zaangażowanie w życie społeczności lokalnej”,
- Jan Młynarczyk (Fundacja „Arkadia”) „za skuteczne łączenie działalności gospodarczej z działaniami prospołecznymi”,
- Wacław Szramowski (Spółdzielnia Socjalna „Perspektywa”) „za ekonomizację podejmowanych działań prospołecznych”,
- Wojciech Kondrat (Francja) „za szczególne zaangażowanie w rozwój ekonomii społecznej na arenie międzynarodowej i działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości wśród młodzieży”,
- Firma Frauenthal Automotive Toruń „jako przykład realizacji strategii CSR - społecznej odpowiedzialność biznesu”,
- Firma Ferrero (Włochy) „jako przykład realizacji strategii CSR - społecznej odpowiedzialność biznesu”.

Ważnym elementem konferencji było wręczenie certyfikatów „Zakup Prospołeczny”. Certyfikaty podczas Forum otrzymało osiem podmiotów ekonomii społecznej, które charakteryzują się dobrą jakością produktów i świadczonych usług. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli lokalnych i ogólnopolskich mediów. (wydarzenie zostało opisane w sprawozdaniu - kierunku interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

- **Popularyzowanie regionalnej ekonomii społecznej podczas lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich wydarzeń i spotkań**

- W 2017 roku odbyło się spotkanie sieciujące Centra Integracji Społecznej, w których udział wzięli także przedstawiciele samorządów lokalnych (Łojewo 27.11.2017 r.). Dyskusja podczas spotkania dotyczyła m.in. sytuacji, potrzeb i rozwiązań dotyczących klientów i odbiorców wsparcia we współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i jednostkami samorządu terytorialnego.
- Zorganizowano spotkanie dla akademickich biur karier oraz uczelni z regionu, które odbyło się w dniu 8 września 2017 r. w biurze karier UMK w Toruniu. W spotkaniu wzięło udział 14 osób - przedstawiciele biur karier z uczelni wyższych z województwa kujawsko-pomorskiego oraz podmiotów ekonomii społecznej. Celem spotkania było przybliżenie akademickim Biurom Karier tematu ekonomii społecznej, jakie są plusy i minusy zakładania przedsiębiorstw społecznych oraz próba odpowiedzenia na pytanie czy ekonomia społeczna jest dla młodych osób? Czy będą oni zainteresowani zakładaniem przedsiębiorstw społecznych lub pracą w takich przedsiębiorstwach?
- Dyrektor ROPS przedstawił materiał nt. rozwoju ekonomii społecznej w regionie – podsumowanie działań zrealizowanych w 2016 roku w ramach „Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020” podczas XXXVI sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego (25.09.2017 r. Toruń).
- Udział ROPS w grupie roboczej ds. włączenia społecznego – działa przy Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju. W skład grupy wchodzi przedstawiciele Instytucji Zarządzających i Pośredniczących Regionalnych Programów Operacyjnych, przedstawiciele Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej. Celem grupy jest m.in. konsultowanie *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączania społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*. W 2017 roku pracownik ROPS uczestniczył w dwóch spotkaniach grupy (02.08.2017 r. i 15.12.2017 r.)
- Udział ROPS w grupie roboczej ds. strategicznych i programowych Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej jest organem pomocniczym Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i stanowi instytucjonalizację dialogu obywatelskiego w dziedzinie ekonomii społecznej, umożliwiając tworzenie rozwiązań w sposób partycypacyjny, w porozumieniu z teoretykami i praktykami, reprezentującymi administrację rządową i samorządową, sektor ekonomii społecznej, środowiska naukowe, partnerów społecznych, instytucje finansowe, przyczyniając się do

społecznej legitymizacji wdrażanych rozwiązań oraz zapewnienia spójności działań w sferze publicznej w obszarze ekonomii społecznej. Na dwudniowe spotkanie grupy, które odbyło się w Krakowie dniach 29-30.11.2017r., zaproszono ekspertów spośród przedstawicieli ROPS, w tym ROPS Toruń. Celem spotkania była praca nad założeniami do modelowych programów rozwoju ekonomii społecznej w wymiarze regionalnym oraz przedstawienie kierunków prac nad aktualizacją Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

- Udział ROPS w spotkaniach w ramach projektu „*Zintegrowany System Monitorowania Sektora Ekonomii Społecznej*” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 2.9 *Rozwój Ekonomii Społecznej* Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 i realizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w partnerstwie z Głównym Urzędem Statystycznym. Celem projektu jest stworzenie do 2020 r. trwałego i kompleksowego systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej. System ten ma dostarczać kluczowych wskaźników związanych z kondycją sektora ekonomii społecznej i jego znaczeniem w gospodarce narodowej. Zgromadzone dane będą służyć do planowania krajowych i regionalnych polityk publicznych prowadzonych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. W ramach tego narzędzia możliwe będzie również pozyskanie danych w zakresie aktywnych podmiotów ekonomii społecznej. ROPS wziął udział w dwudniowym spotkaniu w Warszawie, które odbyło się w dniach 05-06.04.2017r. Celem spotkania było wypracowanie koncepcji, a także wymiana wiedzy i doświadczeń w zakresie badań dotyczących ekonomii społecznej na poziomie regionalnym. W dniu 30.10.2017r. odbyło się kolejne spotkanie konsultacyjne, w którym uczestniczył Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu. Celem spotkania była prezentacja założeń i najważniejszych etapów realizacji projektu, a także przedstawienie i poddanie dyskusji zakresu danych do monitorowania sektora ekonomii społecznej wraz z propozycjami i uwagami zgłoszonymi w ramach konsultacji.
- Udział ROPS w spotkaniach w ramach projektu „*Spójnej integracji regionalnej ekonomii społecznej*” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 2.9 *Rozwój Ekonomii Społecznej* Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, realizowanego przez Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych, w partnerstwie z Fundacją Idea Rozwoju oraz Stowarzyszeniem trenerów Organizacji Pozarządowych STOP. ROPS wziął udział w dwudniowym spotkaniu w Warszawie, które odbyło się w dniach 06-07.06.2017 r. Celem spotkania było nawiązanie współpracy i wymiana doświadczeń pomiędzy Regionalnymi Ośrodkami Polityki Społecznej oraz omówienie wyników diagnozy potrzeb w regionach i planów doradczych. Omówiono kluczowe kierunki działań krajowych w obszarze ekonomii społecznej. Drugie spotkanie w obszarze makroregionalnym z udziałem ROPS odbyło się w Olsztynie w dniach 21-22.09.2017r. Celem spotkania było przedstawienie aktualnych informacji nt. prac legislacyjnych w obszarze ekonomii społecznej oraz wymiany doświadczeń pomiędzy regionalnymi ciałami dialogu działającymi w obszarze ekonomii społecznej.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES uczestniczył w panelu dyskusyjnym połączonym z prezentacją dobrych praktyk pt. „Kobiety w ekonomii społecznej”. Do panelu zostały zaproszone kobiety prowadzące PS. Panel zorganizowany został podczas II Bydgoskiego Forum Inicjatyw Pozarządowych, w którym udział wzięli przedstawiciele władz, w tych radnych, oraz NGO. Przedstawicielki OWES brały udział także w pracach komisji konkursowych do rozpatrzenia ofert złożonych w Biurze Kultury Bydgoskiej i Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bydgoszczy.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES zaprezentował referat pt.: „Przedsiębiorczość społeczna jako forma readaptacji społeczno-zawodowej osób pozbawionych wolności oraz zwalnianych z jednostek penitencjarnych. Szanse i wyzwania” podczas II Olsztyńskiej Konferencji Penitencjarnej: Cele i zasady wykonywania kary izolacyjnej.

3.1.2 Działania na rzecz zwiększenia udziału PES w realizacji zadań publicznych w tym upowszechnianie mechanizmów zamawiania usług i produktów PES m. in. z zastosowaniem klauzul społecznych.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku m.in.:

- ✓ przyznano wyróżnienia „*Samorząd Przyjazny Ekonomii Społecznej*”,
- ✓ zorganizowano konferencję nt. stosowania klauzul społecznych i społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

- „*Samorząd Przyjazny Ekonomii Społecznej*”

W 2017 roku Regionalny Komitet Ekonomii Społecznej po raz drugi przyznał wyróżnienia „*Samorząd Przyjazny Ekonomii Społecznej*”. Celem przyznawania wyróżnienia był wybór samorządów najbardziej zaangażowanych w rozwój sektora ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim, a także tych, które najaktywniej wspierały i współpracowały z podmiotami ekonomii społecznej funkcjonującymi na ich terenie. Pośrednim celem wyróżnień było promowanie idei ekonomii społecznej i zwiększenia udziału PES w realizacji zadań publicznych wśród jednostek administracji publicznej i mieszkańców regionu.

Wyróżnienie przyznano na podstawie ankiet wysłanych do samorządów i rejestrów podmiotów ekonomii społecznej.

Wyróżnienia zostały przyznane 10 samorządom z terenu województwa kujawsko-pomorskiego:

Kategoria: gminy miejskie

Wyróżnienie - **Urząd Miasta Inowrocław**

Kategoria: gminy miejsko-wiejskie

Wyróżnienie - **Urząd Miasta i Gminy Solec Kujawski**

Wyróżnienie - **Urząd Miasta i Gminy Nakło nad Notecią**

Wyróżnienie - **Urząd Miasta i Gminy Więcbork**

Wyróżnienie - **Urząd Miasta i Gminy Barcin**

Kategoria: gminy wiejskie

Wyróżnienie - **Urząd Gminy Inowrocław**

Wyróżnienie - **Urząd Gminy Gostycyn**

Kategoria: powiaty

Wyróżnienie - **Starostwo Powiatowe w Brodnicy**

Wyróżnienie - **Starostwo Powiatowe w Radziejowie**

Kategoria: miasta na prawach powiatu

Wyróżnienie – **Urząd Miasta Torunia**

- **Konferencja „Klauzule społeczne w zamówieniach publicznych”**

Konferencja, adresowana do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, odbyła się w dniu 11 grudnia 2017 r. w Toruniu w ramach III Kujawsko-Pomorskiego Forum Ośrodków Pomocy Społecznej. W wydarzeniu wzięło udział 100 osób. Konferencja była poświęcona problematyce zamówień społecznie odpowiedzialnych i klauzul społecznych w prawie zamówień publicznych, a także zlecaniu zadań podmiotom ekonomii społecznej. Swoje wystąpienia wygłosili przedstawiciele Urzędu Zamówień Publicznych, ekspert z dziedziny stosowania klauzul społecznych oraz radca prawny. W ramach bloku prawnego przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego mogli uzyskać informacje dotyczące aspektów prawnych w obszarze działań JST dotyczących spraw społecznych.

- **Targi Dobrych Praktyk**

Zorganizowano w każdym z czterech subregionów Targi Dobrych Praktyk (25-26 czerwca 2017 r. w Wąbrzeźnie, 3-4 września 2017 r. w Toruniu, 10-11 września 2017 r. w Bydgoszczy oraz 9-10 października 2017 r. w Inowrocławiu). Celem Targów, kierowanych do przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej z województwa kujawsko-pomorskiego, było m.in. promowanie dobrych praktyk w obszarze realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej. Targi zostały zorganizowane w formule dwudniowej – jednego dnia odbywała się prezentacja PES na stoiskach i straganach, kolejnego dnia odbywała się konferencja/seminarium tematyczne. Tematyka konferencji dotyczyła m.in. zamawiania usług i produktów PES m. in. z zastosowaniem klauzul społecznych:

-subregion nr 2 – „Społecznie odpowiedzialne zamówienia w JST w praktyce – Partnerstwo w realizacji zadań publicznych instytucji publicznych i PES”, „Społecznie odpowiedzialne

zamówienia w JST w przepisach” oraz „Społecznie odpowiedzialne zamówienia w JST w praktyce, w tym społecznie odpowiedzialne zamówienia dla PES, formy powierzenia zadań publicznych PES, ułatwienia dla PES w zakresie dostępu do lokali”,
- subregion nr 3 – „Dlaczego warto kupować i zlecać usługi PS oraz jak to robić: o współpracy JST z PES w obszarze pożytku publicznego i odpowiedzialnych zamówień publicznych”

Wydarzenia zostały opisane w sprawozdaniu - kierunek interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES zorganizował 26 spotkań animacyjnych dla 53 przedstawicieli JST – OPS, PUP, urzędów gmin i miast, Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie, świetlic w celu upowszechniania instrumentów i dobrych praktyk ES oraz zwiększenia świadomości JST na rzecz zwiększenia udziału PES/PS w realizacji zadań publicznych. Ponadto OWES zaangażował się w proces konsultacji rocznych programów współpracy z NGO oraz innymi organizacjami pożytku publicznego w gminach: Lubiewo, Dobrcz i Szubin, by zadbać o zapisy dotyczące m.in. stworzenia przez daną gminę warunków do zwiększenia aktywności mieszkańców w obszarze ES czy też zamówień publicznych z wykorzystaniem klauzul społecznych.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES zorganizował w samorządach 17 spotkań kooperacyjnych, a także 34 spotkania animacyjne.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES opublikował broszurę upowszechniającą mechanizm zamawiania usług i produktów PES m.in. z zastosowaniem klauzule społecznych. Broszura dystrybuowana była przy okazji organizowanych spotkań, debat i konferencji, a jej wersja elektroniczna była dostępna na stronie internetowej.

3.1.3 Wzmocnienie udziału PES w tworzeniu regionalnych i lokalnych rozwiązań prawnych na rzecz ekonomii społecznej (strategie, programy, plany działań).

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ 98 samorządów gminnych i powiatowych uwzględniło problematykę ekonomii społecznej w dokumentach strategicznych lub programowych,

- ✓ animator lokalny ROPS odbył 83 wizyty w jednostkach samorządu terytorialnego województwa,
- ✓ przeprowadzono doradztwo w zakresie zapisów dotyczących ekonomii społecznej w lokalnych dokumentach strategicznych i programowych.

Działania realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

W ramach działań animacyjnych animator lokalny odbył 83 wizyty w miastach i gminach województwa, podczas których przeprowadził spotkania z ich władzami dotyczące wzmocnienia współpracy pomiędzy sektorem ekonomii społecznej a administracją publiczną, a także zapisów dotyczących ekonomii społecznej w lokalnych dokumentach strategicznym i programowych.

Przeprowadzono doradztwo w zakresie partnerstw lokalnych i tworzenia lokalnych programów ekonomii społecznej oraz zapisów dotyczących ekonomii społecznej w lokalnych strategiach, dokumentach.

Działania realizowane przez samorządy lokalne¹⁵

98 samorządów gminnych i powiatowych uwzględniły problematykę ekonomii społecznej w swoich dokumentach, co stanowi to ponad 59% wszystkich samorządów. Zapisy dotyczące ekonomii społecznej ujęto przeważnie w programach współpracy z organizacjami pozarządowymi, strategiach rozwoju gminy, strategiach rozwiązywania problemów społecznych.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES wziął udział w Konwencji Ośrodków Pomocy Społecznej w Szubinie by wzmocnić rolę sektora ES w planie działań OPSów. Ponadto animatorki OWES brały udział w sesjach rad 11 gmin i miast a także komisjach tych rad (np. Komisja Rodziny i Polityki Społecznej rady Miasta Bydgoszczy – koncentrując się zwłaszcza na obszarze polityki senioralnej oraz sektora pozarządowego). OWES zaangażowany był także w proces konsultacji rocznych planów współpracy z NGO. Wskutek działań OWES ujęto utworzenie PS w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Cekcyn na lata 2017-2023. Ponadto do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bydgoszczy złożono projekt Bydgoskiego Inkubatora Przedsiębiorczości społecznej.

¹⁵ Źródło danych: informacja otrzymana od JST z województwa kujawsko-pomorskiego – 163 samorządy.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES wziął udział w 7 spotkaniach organizowanych przez JST oraz 2 z Radą Działalności Pożytku Publicznego w Toruniu, w tym podczas XIV Toruńskiego Forum Organizacji Pozarządowych.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES kontaktował się z JST w sprawie wprowadzenia zapisów odnośnie ES do programu współpracy z NGO.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES zorganizował panel dyskusyjny z 16 przedstawicielami JST, NGO i osób zainteresowanych rozwojem ES.

Ponadto przedstawiciele wszystkich akredytowanych OWES z regionu są członkami Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej, którego działania w szerokim zakresie obejmują wprowadzanie nowych rozwiązań na rzecz ekonomii społecznej w regionie.

Cel szczegółowy 3.2

Rozwój lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej

Kierunek interwencji:

3.2.1 Upowszechnianie idei tworzenia lokalnych partnerstw z udziałem PES.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ w 19 samorządach funkcjonowały partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej.

Działania realizowane przez samorzady lokalne¹⁶

W 19 samorządach (17 gminach i 2 powiatach) funkcjonowały partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej. Partnerstwa powstawały najczęściej w związku z powołaniem i/lub utworzeniem spółdzielni socjalnych, realizacją projektu, a także na rzecz rozwoju lokalnego – *Lokalne Grupy Działania*.

Działania realizowane przez OWES-y

¹⁶ Źródło danych: informacja otrzymana od JST z województwa kujawsko-pomorskiego – 163 samorzady.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES brał udział w spotkaniu w Komisji Gospodarki i Rozwoju Gminy Sicienko. Ponadto zorganizowano spotkanie z instytucjami z powiatu tucholskiego (przedstawiciele OPS, PUP i LGD Bory Tucholskie) w zakresie określenia współpracy. Następnie odbyło spotkanie dla 14 osób dotyczące gospodarstw opiekuńczych, w ścisłej współpracy z Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Minikowie. Dodatkowo zaangażowano się wraz z Urzędem Miasta Bydgoszczy w spotkania na rzecz realizacji międzynarodowego projektu z zakresu zagospodarowania pustostanu („Forget Heritage”), wskazując sektor ES jako innowacyjny. Odbyły wizyty studyjne: do Kaczego Bagna w Gminie Kurzętnik dla 15 osób, która zademonstrowała skalę i profesjonalizm sektora pozarządowego, który próbuje zgodnie i merytorycznie współpracować z lokalnym samorządem, oraz do Konina, również dla 15 osób, która miała na celu wskazanie dobrej współpracy PES/PS z lokalnym samorządem (poprzez Centrum Organizacji Pozarządowych i jego wysokie standardy usług, łączące profesjonalizm, dostępność i zaufanie). OWES brał udział także w zawarciu konsorcjum, wraz z Miejskim Centrum Kultury w Bydgoszczy, MDK \$ w Bydgoszczy oraz Fundacją „Play Art”, na rzecz wypracowania założeń do powołania fab-labu.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES zorganizował po 12 spotkań kooperacyjnych i animacyjnych z LGD. Z 5 LGD zostały podpisane listy intencyjne w zakresie kooperacji: LGD „Podgródzie Toruńskie”, LGD „Ziemia Gotyku”, LGD Chełmno, LGD „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej” oraz LGD „Zakole Dolnej Wisły”. Ponadto przedstawiciele OWES brali udział w spotkaniach organizowanych przez LGD nt. idei budowania partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego na spotkaniach tych prezentowano działalności OWES i propagowano ES (spotkania dla NGO organizowane przez LGD Ziemia Gotyku i LGD Dobrzyń nad Wisłą, Festiwal Smaku Chlebowo - organizator LGD Dobrzyń nad Wisłą, spotkanie networkingowe LGD Dla Miasta Torunia, Forum Współpracy na Rzecz Rozwoju Społeczno-Gospodarczego LGD „Ziemi Gotyku” oraz konferencja „Chcieć to móc – dotacje unijne Twoją nową drogą” – organizator LGD Zakole Dolnej Wisły)

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES zorganizował 24 spotkania powiatowych zespołów ds. ES łącznie dla 84 osób.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES zorganizował łącznie 10 spotkań animacyjnych łącznie dla 80 osób. Polityka działań animacyjnych prowadzona jest w sposób gwarantujący równość szans wszystkich zainteresowanych osób w dostępie do proponowanego wsparcia. Spotkania odbywały się z

przedstawicielami lokalnej grupy społecznej m.in. w celu zdiagnozowania potencjału lokalnego środowiska, wymiany informacji nt. angażowania się w różne formy działalności PES, inicjowania powstawania grup osób i instytucji zamierzających rozpocząć działalność w formie PES oraz zawiązania współpracy lokalnych podmiotów w celu rozwoju PS i PES.

3.2.2 Wsparcie szkoleniowe i doradcze dla tworzących się i funkcjonujących lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ realizowano szkolenia i doradztwo.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W efekcie działań animacyjnych i szkoleniowych OWES powstało 13 grup inicjatywnych, przyszłych załączków podmiotów ekonomii społecznej..

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES zorganizował 24 spotkania powiatowych zespołów ds. ES łącznie dla 84 osób.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES zrealizował 29 wydarzeń szkoleniowo-doradczych dla ok. 75 osób. Realizując wsparcia doradcze dla tworzących się i funkcjonujących lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej, odbyło się doradztwo poprzedzające zawiązanie partnerstwa lokalnego. Spotkania i wypracowane podczas nich kierunki działania skutkowały w dalszej perspektywie podpisaniem umów partnerskich o wspólnych działaniach na rzecz monitorowania i wspierania ekonomii społecznej.

Cel szczegółowy 3.3

Rozwój form współpracy i wsparcia PES ze strony samorządów lokalnych i innych partnerów

Kierunek interwencji:

3.3.1 Rozwijanie współpracy pomiędzy PES a instytucjami rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ uwzględniono współpracę pomiędzy PES a instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej w ramach RPO WK-P 2014-2020, w szczególności w ramach konkursów Poddziałanie 9.2.1 ogłaszanych w 2017 roku,
- ✓ realizowano spotkania i szkolenia z udziałem przedstawicieli instytucji regionalnych i lokalnych (m.in. PUP, LGD, UG, CIS, KIS, WTZ).

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uwzględnił współpracę pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej a instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, w szczególności w ramach konkursów Poddziałanie 9.2.1 ogłaszanych w 2017 roku.

W ramach konkursu preferowane były projekty dotyczące realizowania wsparcia we współpracy służb zatrudnienia i służb społecznych (publicznych i niepublicznych), jak również projekty obejmujące współpracę i włączenie usług podmiotów ekonomii społecznej w szczególności o charakterze reintegracyjnym tj. CIS, KIS, ZAZ, WTZ.

Dodatkowo, zgodnie z zapisami *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WK-P 2014-2020*, w projektach realizowanych w ramach całej Osi Priorytetowej 9 *Solidarne Społeczeństwo*, usługi i zadania zlecane w ramach projektu winny być realizowane z uwzględnieniem: zasad określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, klauzul społecznych lub zlecane podmiotom ekonomii społecznej.

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

OWES zrealizował wizyty studyjne z udziałem pracowników instytucji rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej. Ponadto wziął udział w Konwencji Ośrodków Pomocy Społecznej oraz zainicjował współpracę z OPSami przy realizacji projektów w ramach Poddziałania 9.2.1 RPO WK-P 2014-2020.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

W wyniku działania edukatora OWES w 2017 roku w Powiatowych Punktach Doradczych PUP odbyło się 189 spotkań z 260 osobami. OWES brał udział również w debacie organizowanej przez PUP Aleksandrów Kujawski nt. paktów zatrudnieniowych. Podczas debaty budowano grupy interesów pod tworzenie kolejnych paktów zatrudnieniowych. Ponadto OWES wziął udział w Targach Pracy organizowanych przez PUP Chełmno i Aleksandrów Kujawski, oraz w I Toruńskim Forum Zawodowców. Odbyto także 1 spotkanie animacyjne i 1 spotkanie kooperacyjne z PUP, a także 17 spotkań animacyjnych z OPS.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES zorganizował 24 spotkania powiatowych zespołów ds. ES łącznie dla 84 osób.

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES zorganizował w sumie 40 spotkań dla ok. 150 osób w celu nawiązania współpracy z właściwymi terytorialnie instytucjami regionalnymi i lokalnymi, w tym służącymi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, instytucjami rynku pracy oraz instytucjami pomocy i integracji społecznej.

3.3.2 Wspieranie innowacyjnych form współpracy PES z administracją publiczną, biznesem, środowiskami naukowymi, organizacjami pozarządowymi.

W 2017 roku kierunek interwencji nie był realizowany.

Priorytet 4

Wzrost świadomości społecznej wśród mieszkańców regionu na temat ekonomii społecznej

Cel szczegółowy 4.1

Monitorowanie wpływu ekonomii społecznej na włączenie społeczne

Kierunek interwencji:

4.1.1 Wdrożenie mechanizmów stałego monitorowania PES i efektów ich działań, służących włączeniu społecznemu, w tym zatrudnienia.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ na bieżąco monitorowano podmioty ekonomii społecznej z regionu.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Na potrzeby opracowania Sprawozdania z realizacji Programu w 2016 roku, a także w związku z bieżącymi działaniami ROPS, monitorowano podmioty ekonomii społecznej.

4.1.2 Realizacja i upowszechnianie badań ewaluacyjnych dotyczących działań PES i ich otoczenia w województwie oraz okresowych badań tematycznych, dotyczących wybranych aspektów ekonomii społecznej w regionie, w tym badań z zastosowaniem mechanizmów pomiaru społecznej wartości dodanej działalności PES.

Kierunek interwencji planowany do realizacji w kolejnych latach. W „Planie Ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” zaplanowano badanie dotyczące „Oceny wpływu wsparcia EFS w ramach RPO WK-P 2014-2020 na wzmocnienie sektora ekonomii społecznej” w 2019 r. Ponadto Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym realizują projekt Zintegrowany System Monitorowania Sektora Ekonomii Społecznej (ZSMSES) współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach POWER 2014-2020, którego celem jest stworzenie do 2020 r. trwałego i kompleksowego systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej.

Cel szczegółowy 4.2

Popularyzacja ekonomii społecznej w społeczeństwie regionu

Kierunek interwencji:

4.2.1 Realizacja regionalnych i lokalnych kampanii promocyjno-informacyjnych dotyczących ekonomii społecznej za pomocą mediów tradycyjnych i elektronicznych oraz portali społecznościowych.

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku:

- ✓ powstał portal ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim, pod adresem es.rops.torun.pl
- ✓ aktualizowano zakładkę poświęconą ekonomii społecznej na stronie internetowej ROPS
- ✓ OWES-y prowadziły działania informacyjne dotyczące ekonomii społecznej.

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Powstał portal ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim, pod adresem es.rops.torun.pl, a także aktualizowano zakładkę poświęconą ekonomii społecznej na stronie internetowej ROPS www.rops.torun.pl - opis w sprawozdaniu w ramach kierunku interwencji 2.1.3 Udostępnianie informacji o podmiotach oferujących szkolenia i doradztwo dla PES i osób zainteresowanych uzyskaniem wsparcia w ramach ekonomii społecznej (bank informacji).

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA na terenie subregionu 1 (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)

Strona internetowa OWES informuje na bieżąco nt. jego działalności. OWES prowadzi również portal na Facebooku. Wśród działań promocyjnych można wymienić także cykl wywiadów nt. kooperatywy oraz zarządzania w PES przeprowadzonych w różnych środowiskach związanych z ES. Kontynuowana jest współpraca z administratorami stron instytucji z terenu subregionu oraz lokalnymi mediami (m.in. Nasze miasto, Visit Bydgoszcz, Nakło 24, Kurier nakielski, Tucholanin, Tygodnik Tucholski). Baza newsletterowa OWES liczy 440 subskrybentów, a wiadomości wysyłane SA do nich raz w tygodniu. Przedstawiciele OWES promują ES także w mediach tradycyjnych – programy „Region Peten Lata” oraz „Akcja Innowacja” w TVP Bydgoszcz, dodatek Gazety Pomorskiej „Bez Makijażu”, audycja Regionalny punkt Widzenia w radiu PiK.

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

Kampania informacyjno-promocyjna OWES odbywała się m.in. na Facebooku. Ponadto OWES przygotował szereg artykułów prasowych audycji radiowych i telewizyjnych. W Radiu PiK odbyła się audycja pt. „Nie zysk jest najważniejszy”, a w ramach cyklu Regionalny Punkt Widzenia audycja poświęcona ekonomii cyrkularnej i społecznej. Audycje telewizyjne były prezentowane w Telewizji Kablowej Toruń oraz na antenie TVP Bydgoszcz. Artykuły prasowe opublikowane zostały w Gazecie Wyborczej w Toruniu, Gazecie Poza Toruń, Gazecie Lipno-CLL.pl, Nowościach, Gazecie Nasze Miasto oraz Gazecie „Tylko Toruń”.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES prowadzi portal odpowiedzialnezakupy.pl

OWES prowadzony przez Fundację Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszcy na terenie subregionu 4 (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)

OWES podejmował działania na rzecz kampanii promocyjno-informacyjnych dotyczących ES m.in. na łamach gazety Pomorskiej oraz lokalnym portalu Gminy Lubraniec, gdzie zaprezentowane zostały możliwości wsparcia PES oraz dobre praktyki w obszarze ES. Ponadto kampania obejmowała m.in. strony internetowe, Facebook, artykuły prasowo-informacyjne w prasie. Każdorazowo przy okazji organizowanych wydarzeń dystrybuowane były broszury informacyjne.

4.2.2 Realizacja stałych wydarzeń promujących ekonomię społeczną na poziomie regionalnym i lokalnym (m. in. Forum Ekonomii Społecznej).

W ramach kierunku interwencji w 2017 roku zrealizowano:

- ✓ *Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (8 Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej),*
- ✓ *Forum Gospodarcze Welconomy Forum,*
- ✓ *Targi Dobrych Praktyk.*

Działania realizowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

- ***Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej)***

Forum Ekonomii Społecznej od ośmiu lat jest stałym wydarzeniem w regionie poświęcone w całości problematyce ekonomii społecznej, a od 2016 r. przybrało rangę forum międzynarodowego (wydarzenie zostało opisane w sprawozdaniu w ramach kierunku interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

- ***Welconomy Forum***

Możliwość przeprowadzenia własnego panelu tematycznego poświęconego ekonomii społecznej, zostało wpisane jako stały punkt kolejnych edycji Welconomy Forum in Toruń (wydarzenie zostało opisane w sprawozdaniu w ramach kierunku interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

- ***Targi Dobrych Praktyk***

Targi Dobrych Praktyk w obecnej formule organizowane są od 2016 r. (wcześniej towarzyszyły także Forum Ekonomii Społecznej), zatem stały się stałym wydarzeniem w regionie poświęconym problematyce ekonomii społecznej (wydarzenia zostały opisane w sprawozdaniu w ramach kierunku interwencji 2.2.2 Upowszechnianie wysokiej jakości usług i produktów PES w regionie kujawsko-pomorskim).

Działania realizowane przez OWES-y

OWES prowadzony przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenia TILIA na terenie subregionu 2 (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)

OWES zorganizował stoiska tematyczne OWES podczas XIV Toruńskiego Forum Organizacji Pozarządowych w Toruniu oraz Targów Pracy organizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy i inne instytucje Chełmnie i Aleksandrowie Kujawskim.

OWES prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK na terenie subregionu 3 (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)

OWES brał udział w lokalnych seminariach w Świeciu, Łasinie i Zbójnie.

Cel szczegółowy 4.3

Włączanie wiedzy na temat ekonomii społecznej do systemu kształcenia formalnego i nieformalnego

Kierunek interwencji:

4.3.1 Wsparcie włączania wiedzy na temat ekonomii społecznej do zajęć edukacyjnych na różnych poziomach kształcenia oraz w programach edukacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe, w tym propagowanie tworzenia spółdzielni uczniowskich jako przygotowanie do aktywności społeczno-zawodowej.

W 2017 roku kierunek interwencji nie był realizowany.

4.3.2 Organizacja regionalnych konkursów wiedzy o ekonomii społecznej w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (organizator konkursu – Samorząd Województwa).

Kierunek interwencji planowany do realizacji w kolejnych latach.

Osiągnięte wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość osiągnięta w 2017 roku	Wartość osiągnięta do końca 2017 roku	Wartość docelowa do 2020 roku
Wskaźnik oddziaływania – dla celu głównego					
1.	Liczba osób objętych wsparciem, w tym działaniami aktywizującymi, przez podmioty ekonomii społecznej, a także instytucje wspierające przedsiębiorczość społeczną w regionie w ramach Programu	Dane z Centralnej Aplikacji Statystycznej, dane ROPS, dane GUS, dane OWES	4.926	22.941	30.000
Główne wskaźniki rezultatu – dla priorytetów					
Dla Priorytetu 1:					
2.	Liczba osób pracujących i zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej (PES) działających w regionie	Dane z Centralnej Aplikacji Statystycznej, dane ROPS, dane GUS	19.946¹⁷	19.946¹⁸	15.584
3.	Liczba osób, które w wyniku udziału w zajęciach CIS lub KIS usamodzielnily się ekonomicznie	Dane z Centralnej Aplikacji Statystycznej	384	1.465	400
Dla Priorytetu 1 i 2:					
4.	Liczba nowych podmiotów ekonomii społecznej założonych w wyniku działalności OWES	Dane OWES	26	61	40
5.	Liczba osób korzystających ze wsparcia OWES	Dane OWES	1 743	9 568	12 000

¹⁷ Dana szacunkowa, w związku ze zmianą definicji podmiotu ekonomii społecznej ujęte jest zatrudnienie we wszystkich NGO, nie tylko prowadzących działalność gospodarczą i odpłatną działalność statutową – dane GUS za 2016 r. (dane są publikowane w cyklu dwuletnim, brak danych za 2017 r.)

¹⁸ Dana szacunkowa, GUS w ramach projektu System Monitorowania Sektora Ekonomii Społecznej (ZSMSES) utworzy do 2020 r. trwały i kompleksowy systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej, dane dotyczące zatrudnienia w PES za 2017 r. opracowane mają zostać do grudnia 2018 r.

Dla Priorytetu 3:					
6.	Liczba samorządów, które uwzględniły problematykę ekonomii społecznej w lokalnych programach i strategiach	Informacja od JST	23	116	100
Dla Priorytetu 4:					
7.	Liczba odbiorców działań informacyjnych	Dane ROPS, dane OWES	23 486	605 092	600 000
8.	Liczba szkół, w których wdrożono działania edukacyjne w zakresie ekonomii społecznej	Dane OWES	0	8	150
Główne wskaźniki produktu dla celów szczegółowych					
Dla celu szczegółowego 1.1:					
9.	Liczba instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społecznej objętych wsparciem w ramach Programu	Dane ROPS	41	48	50
Dla celu szczegółowego 2.1:					
10.	Liczba PES, których pracownicy/członkowie skorzystali ze wsparcia szkoleniowo-doradczego świadczonego przez OWES w ramach Programu	Dane OWES	164	1060	300
Dla celu szczegółowego 2.2:					
11.	Liczba edycji regionalnego konkursu na najlepszy produkt PES	Dane ROPS	1	4¹⁹	4
Dla celu szczegółowego 2.3:					
12.	Liczba OWES w regionie	Dane ROPS	4	4	6
13.	Liczba PES, które skorzystały z oferty funduszy pożyczkowych i/lub poręczeniowych	Informacja z regionalnych funduszy pożyczkowych	17	28	40

¹⁹ Liczba naborów wniosków na certyfikację kujawsko-pomorskich PES ogólnopolskim znakiem promocyjnym ekonomii społecznej „Zakup Prospołeczny”, nie jest planowane opracowywanie odrębnego regionalnego znaku jakości

		i poręczeniowych			
Dla celu szczegółowego 2.4:					
14.	Liczba działających zespołów ds. ekonomii społecznej	Informacja od JST	8	16	30
Dla celu szczegółowego 3.1:					
15.	Liczba gmin objętych działaniami upowszechniającymi i wsparciem szkoleniowym w zakresie ekonomii społecznej, w ramach Programu	Dane ROPS, dane OWES	144	144	144
Dla celu szczegółowego 3.2:					
16.	Liczba partnerstw lokalnych z udziałem PES, które otrzymują wsparcie w ramach Programu	Dane OWES	31	92	60
Dla celu szczegółowego 3.3:					
17.	Liczba projektów innowacyjnych wspartych w ramach Programu		0	0²⁰	10
Dla celu szczegółowego 4.1:					
18.	Liczba przeprowadzonych w ramach Programu badań dotyczących sektora ekonomii społecznej w regionie	Dane ROPS	7	9	4
Dla celu szczegółowego 4.2:					
19.	Liczba kampanii promujących ekonomię społeczną zrealizowanych w ramach Programu	Dane ROPS, dane OWES	10	80	4
Dla celu szczegółowego 4.3:					
20.	Liczba programów edukacyjnych dotyczących ekonomii społecznej, których	Dane ROPS	0	0	30

²⁰ W obecnej perspektywie finansowej UE nie są realizowane projekty innowacyjne

	realizacja została wsparta w ramach Programu				
--	--	--	--	--	--

Aneks nr 1 Spółdzielnie socjalne w województwie kujawsko-pomorskim

LP.	Nazwa spółdzielni socjalnej	Adres spółdzielni socjalnej
MIASTO BYDGOSZCZ		
1	Spółdzielnia Socjalna „Elles”	ul. Łomżyńska 33 85-863 Bydgoszcz
2	Spółdzielnia Socjalna „Kreatywni”	ul. Karola Libelta4 85-080 Bydgoszcz
3	Spółdzielnia Socjalna „Bydgoszczanka”	ul. Smoleńska 43 85-871 Bydgoszcz
4	Spółdzielnia Socjalna „Nasz Dom”	ul. GOPR 1/13 85-794 Bydgoszcz
5	Spółdzielnia Socjalna Widzących Duszą „Świątečko”	ul. Sułkowskiego 44/7 85-642 Bydgoszcz
6	Spółdzielnia Socjalna „Radość”	ul. Gen. Fr. Kleeberga 5/1 85-791 Bydgoszcz
7	Spółdzielnia Socjalna Art Deco	ul. Długa 62 85-034 Bydgoszcz
8	Spółdzielnia Socjalna Razem Możemy Więcej	ul. Gdańska 122 85-021 Bydgoszcz
9	Spółdzielnia Socjalna Stary Arsenał <i>(spółdzielnia socjalna w likwidacji)</i>	ul. Gdańska 42 85-006 Bydgoszcz
10	Spółdzielnia Socjalna Dobra Robota	ul. Bydgoskich Przemysłowców 3 85-862 Bydgoszcz
11	Bydgoska Spółdzielnia Socjalna Solidarni	Pl. Kościeleckich 7 85-033 Bydgoszcz
12	Spółdzielnia Socjalna Nowe Miasto	ul. Kopernika 1/03 85-074 Bydgoszcz
13	Spółdzielnia Socjalna Okolica	ul. Naruszewicza 11 85-229 Bydgoszcz
14	Spółdzielnia Socjalna Black DwarfProduction	ul. 20 Stycznia 1920 r. 10/1 85-081 Bydgoszcz
MIASTO GRUDZIĄDZ		
15	Grudziądzka Spółdzielnia Socjalna Lajma	ul. Waryńskiego 32-36/ 205 86-300 Grudziądz

MIASTO TORUŃ		
16	Spółdzielnia Socjalna „Współpraca”	ul. Przedzamcze 12 87-100 Toruń
17	Spółdzielnia Socjalna Kulturhaus	ul. Poniatowskiego 5/2 87-100 Toruń
18	Spółdzielnia Socjalna Do Usług	ul. Skłodowskiej-Curie 82-84 87-100 Toruń
MIASTO WŁOCŁAWEK		
19	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Arkadia” <i>(spółdzielnia socjalna w likwidacji)</i>	ul. Plac Wolności 8/9lok. 130 87-800 Włocławek
20	Spółdzielnia Socjalna FreeWay	ul. Hutnicza 29 87-800 Włocławek
21	Spółdzielnia Socjalna „Kujawianki”	ul. Metalowa 17 87-800 Włocławek
22	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Raj” <i>(spółdzielnia socjalna w likwidacji)</i>	ul. Weselna 11b 87-800 Włocławek
23	Spółdzielnia Socjalna „Studio Votre”	ul. Królewiecka 3 87-800 Włocławek
POWIAT ALEKSANDROWSKI		
24	Spółdzielnia Socjalna „Spizarnia Kujawska”	ul. Wrzosowa 7 87-700 Rożno-Parcele
25	Nieszawska Spółdzielnia Socjalna Budowlani	87-730 Nieszawa
26	Spółdzielnia Socjalna Kujawianka	ul. Parkowa 3 87-700 Aleksandrów Kujawski
27	Spółdzielnia Socjalna Nieszawskie Smaki	ul. 3 Maja 11 87-730 Nieszawa
POWIAT BRODNICKI		
28	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Teodoryk”	ul. Kościelna 2 87-320 Górzno
29	Spółdzielnia Socjalna Komtur	ul. Nowa 36 87-300 Brodnica
30	Spółdzielnia Socjalna Natura	Miesiączkowo 110 87-320 Górzno
POWIAT BYDGOSKI		
31	Spółdzielnia Socjalna „Sol-Wim”	ul. 23 Stycznia 7 86-050 Solec Kujawski
32	Spółdzielnia Socjalna „Argo”	ul. Potulicka 14 86-065 Lisi Ogon

33	Spółdzielnia Socjalna Koronowianka	ul. Szosa Kotomińska 3 86-010 Koronowo
34	Spółdzielnia Socjalna Kalina	ul. Szpakowa 28 86-005 Zielonka
35	Spółdzielnia Socjalna Słomiany Dom	ul. Duńska 5 86-055 Białe Błota
POWIAT CHEŁMIŃSKI		
36	Spółdzielnia Socjalna „Od Nowa”	Brzozowo 96 86-200 Chełmno
37	Spółdzielnia Socjalna „Eko-Mat”	ul. Kamionka 3 86-200 Chełmno
38	Spółdzielnia Socjalna „3 \$Ektor”	Kosowizna 9 86-253 Kijewo Królewskie
39	Spółdzielnia Socjalna „Deko-Pref”	Kałdus 38 86-200 Chełmno
40	Spółdzielnia Socjalna Culmen	ul. Kamionka 14 86-200 Chełmno
POWIAT GOLUBSKO-DOBZYŃSKI		
41	Spółdzielnia Socjalna „Signum”	ul. Kilińskiego 3 87-400 Golub-Dobrzyń
42	Spółdzielnia Socjalna „Zorza”	Pl. 1000-Lecia 25 87-400 Golub-Dobrzyń
43	Spółdzielnia Socjalna Gold Serwis <i>(spółdzielnia socjalna w likwidacji)</i>	ul. Odrodzenia 8 87-410 Kowalewo Pomorskie
44	Spółdzielnia Socjalna Zbójeński Kredens	Zbójno 178A/18 87-645 Zbójno
POWIAT GRUDZIĄDZKI		
45	Spółdzielnia Socjalna „Razem”	ul. Mańkowskiego 1 87-220 Radzyń Chełmiński
46	Spółdzielnia Socjalna „Perspektywa”	ul. Dworcowa 2 86-320 Łasin
47	Nadwiślańska Spółdzielnia Socjalna Plus	Gruła 81 86-330 Gruła
POWIAT INOWROCŁAWSKI		
48	Spółdzielnia Socjalna „Korab”	ul. Św. Mikołaja 25/25 88-100 Inowrocław
49	Spółdzielnia Socjalna „Kołodziej”	ul. Rybacka 20/13 88-150 Kruszwica

50	Spółdzielnia Socjalna „Odrodzenie”	ul. Św. Mikołaja 25/25 88-100 Inowrocław
51	Usługowo – Handlowa Spółdzielnia Socjalna „Ines”	ul. Św. Mikołaja 25 88-100 Inowrocław
52	Spółdzielnia Socjalna INOPRACA <i>(spółdzielnia socjalna w likwidacji)</i>	ul. Krzywoustego 33/55 88-100 Inowrocław
53	„Inowrocławska Spółdzielnia Socjalna”	Łojewo 34 A 88-100 Łojewo
54	Spółdzielnia Socjalna Rozeta	Chlewiska 19 88-133 Chlewiska
55	Spółdzielnia Socjalna Twoje Smaki	ul. Dubienka 2 88-100 Inowrocław
56	Spółdzielnia Socjalna Czakram	ul. Rybacka 5 88-150 Kruszwica
57	Spółdzielnia Socjalna ""Aktywni Tu i Teraz”	Krażkowo 21 86-060 Nowa Wieś Wielka
58	Spółdzielnia Socjalna Wigor	Łojewo 21 88-100 Inowrocław
59	Spółdzielnia Socjalna Eco Kab	ul. Dubienka 2 88-100 Inowrocław
POWIAT LIPNOWSKI		
60	Spółdzielnia Socjalna Artystyczni	ul. Rapackiego 18b 87-600 Lipno
POWIAT MOGILEŃSKI		
61	Spółdzielnia Socjalna Elektro-Energia	ul. Bławaty 4 88-320 Strzelno
62	Spółdzielnia Socjalna Piekietko	Wola Kożuszkowa 55 88-324 Jeziora Wielkie
63	Markowicka Spółdzielnia Socjalna Nazaret	Markowice 5 88-320 Markowice
POWIAT NAKIELSKI		
64	Spółdzielnia Socjalna „Wspólnota”	ul. Łąkowa 7 89-115 Mrocza
65	Spółdzielnia Socjalna „IZABELA” <i>(spółdzielnia socjalna w likwidacji)</i>	Izabela 4/2 89-114 Witosław
66	Spółdzielnia Socjalna Noteć	ul. Młyńska 22 89-100 Nakło Nad Notecią

POWIAT RADZIEJOWSKI		
67	Spółdzielnia Socjalna Mix	Sadłóg 1 87-875 Sadłóg
POWIAT ŚWIECKI		
68	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Lidia”	ul. Św. Wincentego 1 86-100 Świecie
69	Spółdzielnia Socjalna Sami Pack	ul. Piaskowa 1 86-134 Górna Grupa
POWIAT TORUŃSKI		
70	Spółdzielnia Socjalna „Powrót” <i>(spółdzielnia socjalna w likwidacji)</i>	ul. Paderewskiego 11 87-140 Chełmża
71	Spółdzielnia Socjalna Łubianka	ul. Strażacka 4 87-152 Wybcz
72	Spółdzielnia Socjalna Lubiczanka	ul. Toruńska 24 87-162 Lubicz Dolny
73	Spółdzielnia Socjalna Szansa	Gen. Józefa Hallera 25 87-140 Chełmża
74	Spółdzielnia Socjalna Klub Artystyczny Cuma	ul. Bydgoska 7 87-140 Chełmża
POWIAT TUCHOLSKI		
75	Spółdzielnia Socjalna „Progres”	ul. Bydgoska 7 89-500 Tuchola
76	Spółdzielnia Socjalna „Nadzieja”	ul. Bydgoska 7 89-500 Tuchola
77	Spółdzielnia Socjalna "Borowiacki Wigor"	ul. Słoneczna 4 89-520 Gostycyn
POWIAT WĄBRZESKI		
78	Płużnicka Spółdzielnia Socjalna Pomocna Ekipa	Płużnica 64 87-214 Płużnica
POWIAT ŻNIŃSKI		
79	Spółdzielnia Socjalna TV Żnin <i>(spółdzielnia socjalna w likwidacji)</i>	ul. Gnieźnieńska 38 88-400 Żnin

Na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego. Stan na 31 grudnia 2017 r.

Aneks nr 2 Centra integracji społecznej w województwie kujawsko-pomorskim

LP.	Instytucja tworząca centrum integracji społecznej	Nazwa i adres siedziby centrum integracji społecznej
MIASTO BYDGOSZCZ		
1	Prezydent Miasta Bydgoszczy	Centrum Integracji Społecznej im. Jacka Kuronia ul. Smoleńska 43 85-871 Bydgoszcz
MIASTO TORUŃ		
2	Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne CISTOR w Toruniu	Centrum Integracji Społecznej ul. Stokrotkowa 22 87-100 Toruń
POWIAT GRUDZIĄDZKI		
2	Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Lokalnej w Mieście i Gminie Radzyń Chełmiński (CIS zawiesił działalność, jednak nie został wykreślony z rejestru)²¹	Centrum Integracji Społecznej w Szumiłowie Gm. Radzyń Chełmiński 87-220 Szumiłowo 13
POWIAT INOWROCŁAWSKI		
4	Wójt Gminy Inowrocław	Centrum Integracji Społecznej w Łojewie Łojewo21 88-100 Inowrocław

Na podstawie danych Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.
Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.

²¹ Informacja na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej w Województwie Kujawsko-Pomorskim za rok 2017”

Aneks nr 3 Kluby integracji społecznej w województwie kujawsko-pomorskim

LP.	Nazwa i adres podmiotu prowadzącego klub integracji społecznej	Nazwa i adres siedziby klubu integracji społecznej
MIASTO BYDGOSZCZ		
1	Fundacja „WIATRAK” ul. Bołtucia 7 85-796 Bydgoszcz	Klub Integracji Społecznej „WIATRAK” ul. Kleeberga 2 85-791 Bydgoszcz
MIASTO GRUDZIĄDZ		
2	Grudziądzkie Centrum Caritas im. Błogosławionej Juty ul. Klasztorna 6 86-300 Grudziądz	Klub Integracji Społecznej „Grudziądzkie Centrum Caritas” ul. Klasztorna 6 86-300 Grudziądz <i>(KIS nie funkcjonuje, jednak nie został wykreślony z rejestru)²²</i>
MIASTO TORUŃ		
3	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu ul. Konstytucji 3-go Maja 40c 87-100 Toruń	Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Toruniu ul. Konstytucji 3-go Maja 40c 87-100 Toruń
MIASTO WŁOCŁAWEK		
4	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku ul. Kościuszki 26 87-800 Włocławek	Klub Integracji Społecznej we Włocławku ul. Okrzei 61 87-800 Włocławek
POWIAT GOLUBSKO-DOBZYŃSKI		
5	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu–Dobrzyniu ul. Plac Tysiąclecia 22/a 87-400 Golub-Dobrzyń	Klub Integracji Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu ul. Plac Tysiąclecia 22/a 87-400 Golub-Dobrzyń

²² Informacja na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej w Województwie Kujawsko-Pomorskim za rok 2017”

POWIAT GRUDZIĄDZKI		
6	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie ul. Radzyńska 2 86-320 Łasin	Klub Integracji Społecznej w Łasinie ul. Radzyńska 2 86-320 Łasin
7	Rada Gminy Świecie nad Osą Świecie nad Osą 2 86-341 Świecie nad Osą	Klub Integracji Społecznej w Świeciu nad Osą Świecie nad Osą 2 86-341 Świecie nad Osą
POWIAT INOWROCŁAWSKI		
8	Fundacja Ekspert – Kujawy ul. Dworcowa 65 88-100 Inowrocław	Klub Integracji Społecznej Fundacji Ekspert – Kujawy w Inowrocławiu ul. Dworcowa 65 88-100 Inowrocław
9	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu ul. Św. Ducha 90 88-100 Inowrocław	Klub Integracji Społecznej „Aktywni w Klubie” ul. Św. Ducha 90 88-100 Inowrocław
POWIAT NAKIELSKI		
10	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nakle nad Notecią ul. Ks. P. Skargi 2 89-100 Nakło nad Notecią	Klub Integracji Społecznej w Nakle nad Notecią ul. Ks. P. Skargi 2 89-100 Nakło nad Notecią
POWIAT SĘPOLEŃSKI		
11	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku ul. Mickiewicza 22A 89-410 Więcbork	Klub Integracji Społecznej w Więcborku ul. Mickiewicza 22A 89-410 Więcbork
12	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim ul. Szkolna 8 89-400 Sępólno Krajeńskie	Klub Integracji Społecznej w Sępólnie Krajeńskim ul. Szkolna 8 89-400 Sępólno Krajeńskie (KIS funkcjonuje od 01.04.2017 r., jednak nie został wpisany do rejestru)²³
POWIAT TORUŃSKI		
13	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiczu ul. Toruńska 56 87-162 Lubicz	Klub Integracji Społecznej „Nad Drwęcą” ul. Toruńska 56 87-162 Lubicz

²³ Informacja na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej w Województwie Kujawsko-Pomorskim za rok 2017”

POWIAT TUCHOLSKI		
14	Urząd Gminy Cekcyn ul. Szkolna 2 89-511 Cekcyn	Klub Integracji Społecznej w Cekcynie ul. Szkolna 2 89-511 Cekcyn
15	Rada Gminy Gostycyn ul. Bydgoska 8 89-520 Gostycyn	Klub Integracji Społecznej w Gostycynie ul. Sępoleńska 12/a 89-520 Gostycyn
16	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kęsowie ul. Główna 19 89-506 Kęsowo	Klub Integracji Społecznej w Kęsowie ul. Główna 19 89-506 Kęsowo
17	Rada Gminy Lubiewo ul. Hallera 9 89-526 Lubiewo	Klub Integracji Społecznej w Lubiewie ul. Hallera 9 89-526 Lubiewo
18	Rada Gminy w Śliwicach ul. Ks. dr. Sychowskiego 30 89-530 Śliwice	Klub Integracji Społecznej w Śliwicach ul. Ks. dr. Sychowskiego 30 89-530 Śliwice
POWIAT WĄBRZESKI		
19	Grudziądzkie Centrum Edukacji AbAk s.c. I. Majorke, S. Dróbka ul. Waryńskiego 104 86-300 Grudziądz	Klub Integracji Społecznej w Płużnicy Płużawy 87-214 Płużnica (KIS nie funkcjonuje, jednak nie został wykreślony z rejestru)²⁴
POWIAT ŻNIŃSKI		
20	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gąsawie ul. Żnińska 19 88-410 Gąsawa	Klub Integracji Społecznej w Gąsawie ul. Żnińska 19 88-410 Gąsawa
21	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowcu Wielkopolskim ul. Strzelecka 8 88-430 Janowiec Wielkopolski	Klub Integracji Społecznej w Janowcu Wielkopolskim ul. Strzelecka 8 88-430 Janowiec Wielkopolski
22	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogowie ul. Kolejowa 4 88-420 Rogowo	Klub Integracji Społecznej w Rogowie ul. Kolejowa 4 88-420 Rogowo

Na podstawie danych Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszcy.
Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.

²⁴ Informacja na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej w Województwie Kujawsko-Pomorskim za rok 2017”

Aneks nr 4 Zakłady aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim

LP.	Podmiot tworzący zakład aktywności zawodowej	Adres siedziby zakładu aktywności zawodowej
MIASTO BYDGOSZCZ		
1	Miasto Bydgoszcz ul. Jezuicka 1 85-102 Bydgoszcz	Zakład Aktywności Zawodowej w Bydgoszczy ul. Ludwikowo 3, 85-502 Bydgoszcz
MIASTO WŁOCŁAWEK		
2	Gmina Miasto Włocławek Zielony Rynek 11/13 87-800 Włocławek	Zakład Aktywności Zawodowej we Włocławku ul. Łęgska 20, 87-800 Włocławek
POWIAT BRODNICKI		
3	Powiat Brodnicki ul. Kamionka 18 87-300 Brodnica	Zakład Aktywności Zawodowej w Brodnicy ul. Kamionka 24, 87-300 Brodnica
POWIAT BYDGOSKI		
4	Gmina Białe Błota ul. Szubińska 7 86-005 Białe Błota	Zakład Aktywności Zawodowej „Ośrodek Sportu i Rehabilitacji” ul. Centralna 27A, 86-005 Białe Błota
POWIAT CHEŁMIŃSKI		
5	Gmina Lisewo ul. Chełmińska 2 86-230 Lisewo	Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie Drzonowo, 86-230 Lisewo
POWIAT MOGILEŃSKI		
6	Gmina Strzelno ul. J. Cieślęwiczka 2 88-320 Strzelno	Zakład Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu ul. Świerkowa 13/1, 88-324 Jeziora Wielkie
POWIAT RADZIEJOWSKI		
7	Powiat Radziejowski	Zakład Aktywności Zawodowej w Radziejowie

	ul. Kościuszki 17 87-200 Radziejów	ul. Kościuszki 58, 88-200 Radziejów
POWIAT TUCHOLSKI		
8	Powiat Tucholski ul. Pocztowa 7 89-500 Tuchola	Zakład Aktywności Zawodowej w Tucholi ul. Świecka 89a, 89-500 Tuchola
POWIAT WĄBRZESKI		
9	Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski ul. Matejki 18 87-200 Wąbrzeźno	Zakład Aktywności Zawodowej w Wąbrzeźnie ul. Sportowa 10, 87-200 Wąbrzeźno

Na podstawie danych Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszcy.
Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.

Aneks nr 5 Warsztaty terapii zajęciowej w województwie kujawsko-pomorskim

LP.	Nazwa i adres jednostki organizacyjnej warsztaty terapii zajęciowej	Nazwa i adres siedziby warsztatu terapii zajęciowej
MIASTO BYDGOSZCZ		
1	Caritas Diecezji Bydgoskiej ul. Cienista 2 85-817 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej „Tęcza” Al. Planu 6 Letniego 37 85-806 Bydgoszcz
2	Liga Kobiet Polskich Kujawsko Pomorski Oddział Wojewódzki ul. Modrzewiowa 6 85-631 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej „Modrzew” ul. Modrzewiowa 6 85-631 Bydgoszcz
3	Fundacja „Wiatrak” ul. Bołtucia 5 85-791 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej „Wiatrak” ul. J. Porazińskiej 9 85-792 Bydgoszcz
4	Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy ul. Pl. Kościeleckich 6 85-033 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Toruńska 28 85-023 Bydgoszcz
5	Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Dzieciom i ich Rodzinom "Przystań" ul. Noakowskiego 4 85-804 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Noakowskiego 4/1 85-804 Bydgoszcz
6	Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko – Pomorski ul. Powst. Wlkp.33 85-090 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej „Mega – Art.” ul. Stawowa 1 85-323 Bydgoszcz
7	Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko – Pomorski ul. Powst. Wlkp.33 85-090 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej „Victoria” ul. Bernardyńska 3 85-029 Bydgoszcz
MIASTO GRUDZIĄDZ		
8	Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „TO-MY” ul. Śniadeckich 21/22 86-300 Grudziądz	Warsztat Terapii Zajęciowej Kochanowskiego 11-13 86-300 Grudziądz
MIASTO TORUŃ		

9	Fundacja na Rzecz Osób Niepełno-sprawnych „ARKADIA” ul. Młyńska 2-4 87-100 Toruń	Warsztat Terapii Zajęciowej „ARKADIA” ul. Młyńska 2-4 87-100 Toruń
10	Polski Związek Niewidomych ul. Konwiktorska 9 00-216 Warszawa	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Mickiewicza 61 87-100 Toruń
11	Fundacja Brata Alberta Radwanowice 1 32-064 Rudawa	Warsztat Terapii Zajęciowej „BRATANKI” ul. Rydygiera 23 87-100 Toruń
MIASTO WŁOCŁAWEK		
12	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny ul. Gagarina 34/36 87-100 Toruń	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Wiejska 14 87-800 Włocławek
13	Polski Związek Niewidomych Zarząd Główny ul. Konwiktorska 9 00-216 Warszawa	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Łazienna 6 87-800 Włocławek
POWIAT ALEKSANDROWSKI		
14	Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski ul. Słowackiego 8 87-700 Aleksandrów Kujawski	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Wojska Polskiego 21 87-700 Aleksandrów Kujawski
15	Fundacja im. Brata Alberta Zarząd Krajowy Radwanowice 1 32-064 Rudawa	Warsztat Terapii Zajęciowej „Karczemka” Otłoczyn 1 87-700 Aleksandrów Kujawski
POWIAT BRODNICKI		
16	Towarzystwo Rodziców Dzieci Specjalnej Troski ul. Wyspiańskiego 13 87-300 Brodnica	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Wyspiańskiego 13 87-300 Brodnica
POWIAT BYDGOSKI		
17	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ul. 29 Listopada 12 86-050 Solec Kujawski	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. 23 Stycznia 17C 86-050 Solec Kujawski
18	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Betonowa 1A 86-005 Białe Błota	Warsztat Terapii Zajęciowej "DĄB” ul. Szubińska 87D 86-005 Białe Błota

POWIAT CHEŁMIŃSKI		
19	Stowarzyszenie Ludzie-Ludziom Pl. Rydygiera 1 86-200 Chełmno	Warsztaty Terapii Zajęciowej Pl. Rydygiera 1 86-200 Chełmno
POWIAT GOLUBSKO-DOBZYŃSKI		
20	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy ul. Gagarina 34/36 87-100 Toruń	Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Odrodzenia 2 87-410 Kowalewo Pomorskie
POWIAT GRUDZIĄZKI		
21	Fundacja " Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych" ul. Wyszyńskiego 1 86-320 Łasin	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Kard. S. Wyszyńskiego 1 86-320 Łasin
22	Stowarzyszenie „ Uśmiech” w Grucie Gruca 1 86-330 Mełno	Warsztat Terapii Zajęciowej w Grucie Gruca 1 86-330 Mełno
POWIAT INOWROCŁAWSKI		
23	Stowarzyszenie Pomocy Upośledzonych Umysłowo ul. E. Plater 3 88-100 Inowrocław	Warsztat Terapii Zajęciowej "Razem" ul. E. Plater 3 88-100 Inowrocław
POWIAT LIPNOWSKI		
24	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci ul. Kaliska 1 87-800 Włocławek	Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Wojska Polskiego 8 87- 600 Lipno
POWIAT MOGILEŃSKI		
25	CARITAS Archidiecezji Gnieźnieńskiej Os. Orła Białego 20 62-200 Gniezno	Warsztat Terapii Zajęciowej „Radosne Serca” Bielice 88-330 Gębice
POWIAT NAKIELSKI		
26	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Powiatowy w Nakle n. Notecią ul. Parkowa 8 89-100 Nakło nad Notecią	Warsztat Terapii Zajęciowej „Pod Dębem” ul. Parkowa 8 89-100 Nakło n. Notecią

27	Liga Kobiet Polskich Kujawsko-Pomorski Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy ul. Modrzewiowa 6 85-631 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej „Pelikan” ul. Sportowa 2a 89-200 Szubin
28	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci KPOR ul. Gagarina 34/36 87-100 Toruń	Warsztat Terapii Zajęciowej „Nasz Dom” Pl. Wolności 5 89-115 Mrocza
POWIAT RADZIEJOWSKI		
29	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski ul. Kościelna 1 88-230 Piotrków Kujawski	Warsztaty Terapii Zajęciowej Nowa Wieś 28A 88-230 Piotrków Kujawski
POWIAT RYPIŃSKI		
30	Liga Kobiet Polskich Kujawsko-Pomorski Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy ul. Modrzewiowa 6 85-631 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej „Nadzieja” ul. Strażacka 1 87-500 Rypin
POWIAT SĘPOLEŃSKI		
31	Stowarzyszenie „Dorośli Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim ul. Szkolna 8/7 89-400 Sępólno Krajeńskie	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Plac Wolności 2a ul. Kościuszki 3 89-400 Sępólno Krajeńskie
POWIAT ŚWIECKI		
32	Towarzystwo Wspierania Osób Niepełnosprawnych ul. Nadbrzeżna 2A 86-100 Świecie	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Nadbrzeżna 2A 86-100 Świecie
33	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny w Nowem Pl. Św. Rocha 5 86-170 Nowe	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Myśliwska 1A 86-170 Nowe
POWIAT TUCHOLSKI		
34	Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Specjalnej Troski ul. Pocztowa 7d 89-500 Tuchola	Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Przemysłowa 2 89-500 Tuchola

POWIAT WĄBRZESKI		
35	Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski ul. Matejki 18 87-200 Wąbrzeźno	Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Matejki 18 87-200 Wąbrzeźno
POWIAT ŻNIŃSKI		
36	Liga Kobiet Polskich Kujawsko Pomorski Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy ul. Modrzewiowa 6 85-631 Bydgoszcz	Warsztat Terapii Zajęciowej „PROMYK” ul. Szpitalna 32 88-400 Żnin

Na podstawie danych Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz danych własnych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu.
Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.

Aneks nr 6 Podmioty wyróżnione Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” w województwie kujawsko-pomorskim

LP.	podmiot	lokalizacja	wyróżniony produkt / usługa
MIASTO BYDGOSZCZ			
1	Fundacja Pro Omnis	Bydgoszcz	posiłki dedykowane osobom ze szczególnymi wymaganiami związanymi ze stanem zdrowia bądź z wiekiem oraz catering instytucjonalny
2	Zakład Aktywności Zawodowej	Bydgoszcz	usługi druku wielkoformatowego, druku offsetowego z obróbką introligatorską, druku cyfrowego oraz projektowania, składu i łamania tekstu do druku
3	Spółdzielnia Socjalna „Nasz Dom”	Bydgoszcz	kompleksowe usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku domowym oraz prowadzenie Dziennego Domu Pobytu
MIASTO GRUDZIĄDZ			
4	Grudziądzkie Centrum Ekonomii Społecznej POMOST	Grudziądz	usługi cateringowe
POWIAT ALEKSANDROWSKI			
5	Spółdzielnia Socjalna Spizarnia Kujawska	Różno Parcele	obiady tradycyjne związane z Kujawami
POWIATBRODNICKI			
6	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Teodoryk”	Górzno	Górzno Park Linowy
POWIAT BYDGOSKI			
7	Spółdzielnia Socjalna Koronowianka ²⁵	Koronowo	1. usługa związana z obsługą miejsc parkingowych 2. usługi pielęgnacji i utrzymania zieleni oraz usługi brukarskie

²⁵ Spółdzielnia Socjalna Koronowianka w dniu 8 grudnia 2016 r. została wyróżniona po raz drugi – rozszerzyło wniosek o kolejne świadczone przez siebie usługi

POWIAT CHEŁMIŃSKI			
8	Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie	Drzonowo	wyroby pracowni stolarskiej
POWIAT GRUDZIĄZKI			
9	Spółdzielnia Socjalna "Perspektywa"	Łasin	usługi sprzątające zewnętrzne, drobne roboty budowlane oraz organizacja wizyt studyjnych, konferencji, spotkań rodzinnych i towarzyskich
POWIAT INOWROCŁAWSKI			
10	Centrum Integracji Społecznej ²⁶	Łojewo	1. wyroby i usługi cateringowe warsztatu gastronomicznego 2. usługa „Przystanek Łojewo”
11	Spółdzielnia Socjalna „Twoje smaki”	Inowrocław	usługi cateringowe i obiady abonamentowe
12	Fundacja Hodowców Polskiej Białej Gęsi	Wróble	Gęś Burger
POWIAT MOGILEŃSKI			
13	Zakład Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu	Przyjezierze	usługa gastronomiczna i noclegowa
POWIAT NAKIELSKI			
14	Spółdzielnia Socjalna „Wspólnota”	Mrocza	prace przy terenach zielenionych oraz sprzątanie pobudowlane i sprzątanie obiektów sportowych
POWIAT ŚWIECKI			
15	Fundacja Aktywizacji i Integracji	Nowe	usługi sprzątające, a także produkty rękodzielnicze grawerowane
POWIAT TORUŃSKI			
16	Spółdzielnia Socjalna „Lubiczanka” ²⁷	Lubicz Dolny	1. usługa pocztowa i reklamowa 2. usługi ogrodnicze
17	Spółdzielnia Socjalna „Łubianka”	Wybcz	usługi gospodarki odpadami, usługi związane z zagospodarowaniem terenów, m.in. terenów zielonych i dróg, usługi sprzętowe

²⁶Centrum Integracji Społecznej w Łojewie w dniu 3 października 2017 r. zostało wyróżnione po raz drugi – rozszerzyło wniosek o kolejne świadczone przez siebie usługi

²⁷Spółdzielnia Socjalna „Lubiczanka” w dniu 3 października 2017 r. została wyróżniona po raz drugi – rozszerzyła wniosek o kolejne świadczone przez siebie usługi

POWIAT TUCHOLSKI			
18	Zakład Aktywności Zawodowej ²⁸	Tuchola	1. usługi gastronomiczne, hotelowe oraz prowadzenie placu zabaw dla dzieci 2. usługi prowadzenia pola biwakowego wraz z kawiarnią o nazwie „Na kłafkach” w Świcie

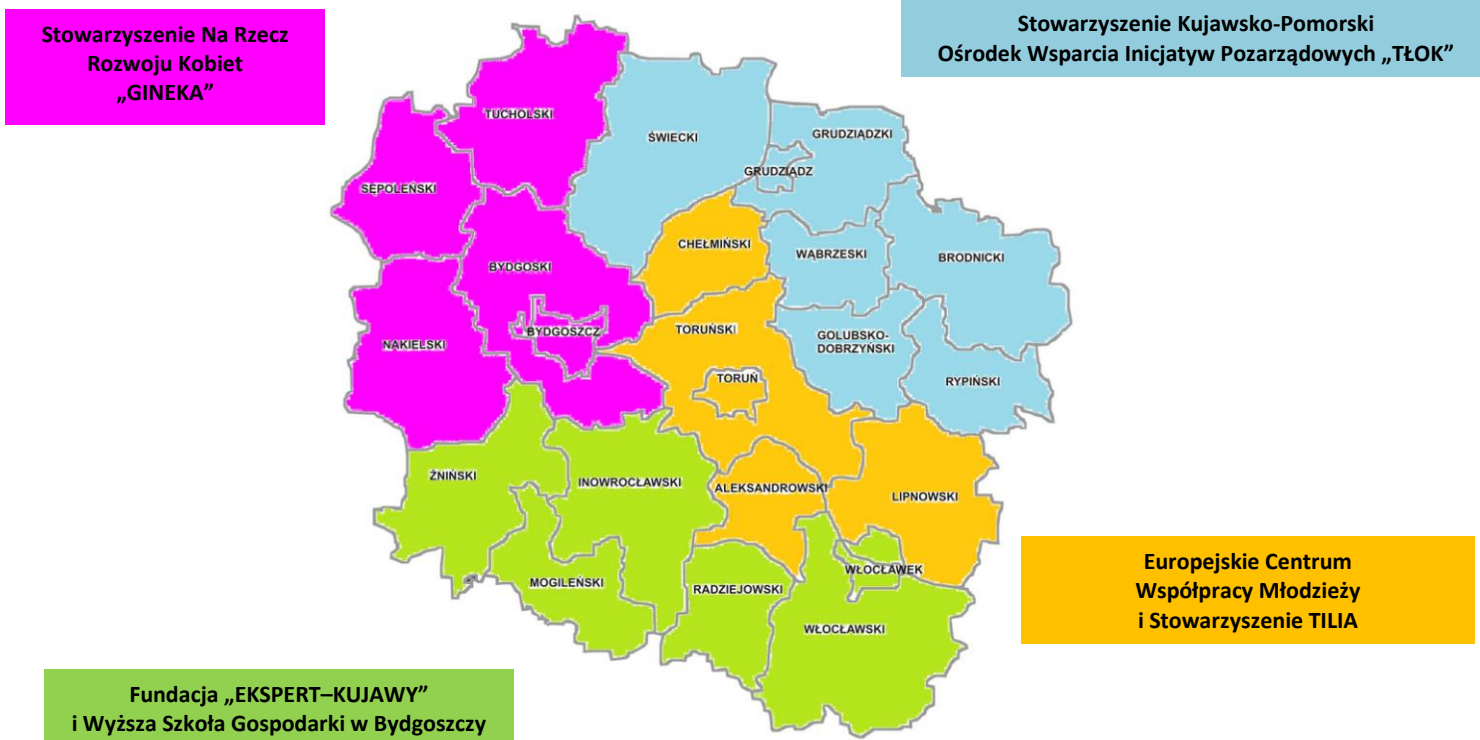
Na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu
Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.

²⁸ Zakład Aktywności Zawodowej w Tucholi w dniu 3 października 2017 r. został wyróżniony po raz drugi – rozszerzył wniosek o kolejne świadczone przez siebie usługi

Aneks nr 7 Baza OWES

Infrastrukturalne wsparcie ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r.

- projekty w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020 /Poddziałanie 9.4.1/

- **SUBREGION 1** (powiaty: tucholski, nakielski, sępoleński, bydgoski, m. Bydgoszcz)
Beneficjent: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA
Tytuł projektu: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej IV
Okres realizacji projektu: 01.06.2016 – 30.09.2019
- **SUBREGION 2** (powiaty: chełmiński, toruński, m. Toruń, aleksandrowski, lipnowski)
Beneficjent: Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenie TILIA
Tytuł projektu: Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Toruniu
Okres realizacji projektu: 01.06.2016 – 31.05.2019
- **SUBREGION 3** (powiaty: świecki, grudziądzki, m. Grudziądz, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński, rypiński)
Beneficjent: Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK
Tytuł projektu: OWES TŁOK
Okres realizacji projektu: 01.09.2016 – 30.09.2019
- **SUBREGION 4** (powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, radziejowski, włocławski, m. Włocławek)
Beneficjent: Fundacja Ekspert-Kujawy z Inowrocławia i Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy.
Tytuł projektu: Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
Okres realizacji projektu: 01.07.2016 – 30.06.2019

Aneks nr 8 Skład osobowy Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej

Skład Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej²⁹:

- 1) przedstawiciele strony samorządowej:
 - a) **Krystyna Żejmo-Wysocka, Dyrektor Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, - PRZEWODNICZĄCA Komitetu**
 - b) Piotr Całbecki, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego - przedstawiciel Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - c) Adam Szponka, Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu,
 - d) Michał Heller, Naczelnik Wydziału Programowania Europejskiego w Departamencie Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu,
 - e) Violetta Weroniecka, Naczelnik Wydziału Rozwoju Gospodarczego w Departamencie Rozwoju Gospodarczego i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu,
 - f) Karolina Kluth, przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu,
 - g) Barbara Moraczewska, Zastępca Prezydenta Miasta Włocławek ds. edukacji i spraw społecznych –przedstawiciel Konwentu Prezydentów Miast Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - h) Tadeusz Kacprzak, Wójt Gminy Inowrocław – przedstawiciel Konwentu Wójtów Gmin Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - i) Krzysztof Chodubski, Burmistrz Miasta i Gminy Radzyń Chełmiński – przedstawiciel Konwentu Burmistrzów Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - j) Dariusz Wochna, Starosta Aleksandrowski – przedstawiciel Konwentu Starostów Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - k) Anna Toby, Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi – przedstawiciel Konwentu Dyrektorów i Kierowników Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie,
 - l) Jarosław Bochenek, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu,
 - m) Ewa Tadrowska, Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nakle nad Notecią – przedstawiciel Konwentu Ośrodków Pomocy Społecznej województwa kujawsko-pomorskiego;
- 2) przedstawiciele środowiska ekonomii społecznej z regionu:
 - a) **Ewa Kwiesielewicz-Szyska, przedstawiciel Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej prowadzonego Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „Tłok” – WICEPRZEWODNICZĄCA Komitetu,**

²⁹ Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2017 roku. (Na podstawie Uchwał Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 53/1936/15 z dnia 30.12.2015 r. w sprawie określenia składu osobowego Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej, oraz uchwał zmieniających : nr 53/1937/15 z dnia 30.12.2015 r., nr 19/591/16 z dnia 11.05.2016 r., nr 41/1624/16 z dnia 19.10.2016 r., nr 21/959/17 z dnia 31 maja 2017 r. oraz nr 45/2025/17 z dnia 8 listopada 2017 r.)

- b) Przemysław Kamycki, przedstawiciel Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w Toruniu prowadzonego przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży i Stowarzyszenie Tilia,
 - c) Grażyna Burdzy, przedstawiciel Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej prowadzonego przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA,
 - d) Jarosław Napierała, przedstawiciel Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej prowadzonego przez Fundację Ekspert-Kujawy oraz Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy,
 - e) Małgorzata Kowalska, Dyrektor CISTOR-u Stowarzyszenia Partnerstwo Społeczne – przedstawiciel instytucji zatrudnienia socjalnego – CIS,
 - f) Joanna Danicka, Zastępca Dyrektora CISTOR-u Stowarzyszenia Partnerstwo Społeczne – przedstawiciel instytucji zatrudnienia socjalnego – KIS,
 - g) Katarzyna Lubańska, Dyrektor Zakładu Aktywności Zawodowej w Drzonowie – przedstawiciel instytucji reintegracji społeczno-zawodowej – ZAZ,
 - h) Alicja Urbaniak, Kierownik WTZ "RAZEM" przy Stowarzyszeniu Pomocy Upośledzonym Umysłowo w Inowrocławiu – przedstawiciel instytucji reintegracji społeczno-zawodowej – WTZ,
 - i) Paweł Chudek, Prezes Spółdzielni Socjalnej CULMEN – przedstawiciel spółdzielni socjalnych,
 - j) Katarzyna Lipowiec, Kierownik Biura Lokalnej Grupy Działania „Gminy Powiatu Świeckiego” - przedstawiciel Lokalnych Grup Działania,
 - k) Paweł Gorecki, przedstawiciel Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 3) przedstawiciele środowiska nauki i biznesu:
- a) **prof. dr hab. Krzysztof Piątek, Kierownik Zakładu Polityki Społecznej Instytutu Socjologii Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – WICEPRZEWODNICZĄCY Komitetu,**
 - b) dr Jolanta Laskowska, Zastępca Dyrektora Instytutu Prawa, Administracji i Zarządzania Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy,
 - c) Janusz Pucek, Dyrektor Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.,
 - d) Hanna Łowicka, Dyrektor Biura Związku Pracodawców-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych w Bydgoszczy Sejmik Gospodarczy Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - e) Roman Rogalski, przedstawiciel Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego.